

मोरोपंती आर्या-वृत्त  
श्रीमद्भगवद्गीते, वर्णावे आदरे तुला नमुनी ।  
सर्वोपनिषत्सारे माते, तुज पाहती तुला न मुनी ॥  
धर्मक्षेत्रीं कुरुच्या क्षेत्रीं मिळुनी करावया समर ।  
माझे अणि पांडूचे करिती तें सांग संजया कुमर ॥ १-१ ॥  
तेव्हां पांडुसुतांची पाहुन सव्यूह सैन्यरचना ते ।  
वेगीं द्रोणाजवळी येउनि बोले नृपाळ वचनाते ॥ १-२ ॥  
हे आचार्या स्वामी पांडवसेना पहावया ज्ञानें ।  
धृष्टद्युम्ने व्यूहा रचिले शिष्ये तुझ्याच सुज्ञानें ॥ १-३ ॥  
भीमार्जुनसम येथें दिसती धन्वी समग्र शूर रथी ।  
सात्यकि विराट आणि कृपदादिक हे महारथातिरथी ॥ १-४ ॥  
तो धृष्टकेतु आहे काशीश्वर आणि चेकितान असे ।  
दिसती वीर पहा हे पुरुजित्सह शैब्यकुन्तिभोज असे ॥ १-५ ॥  
अतिवीर्य उत्तमौजा विक्रमशाली तसा युधामन्यू ।  
सर्वही महारथी ते पांचाळीचे कुमार अभिमन्यू ॥ १-६ ॥  
एकावे द्विजवर्या नायक माझ्या विशिष्ट सैन्याते ।  
संज्ञार्थच मी वदतो जाणावे लोकमान्य मान्याते ॥ १-७ ॥  
एक तुम्ही अणि भीष्म प्रौढ कृपाचार्य आणि हा कर्ण ।  
तो सौमदत्ति आणि अश्वत्थामा गुणाकर विकर्ण ॥ १-८ ॥  
आणिक शस्त्रास्त्रीं हे बहूत जे शूर निपुण समरा या ।  
माझ्या अर्थासाठीं धरुनी आलेहि मानस मराया ॥ १-९ ॥  
दिसती अपूर्ण अमुची भीष्में रक्षोनि भीम सेना ही ।  
पूर्ण दिसे पार्थाची अनुसरतां जाण भीमसेनाही ॥ १-१० ॥  
अपुल्या अपुल्या स्थानीं तिष्ठति युद्धीं धरोनि दृढ लक्षा ।  
अवघे मिळोनि एका भीष्मालागीं जपोनि संरक्षा ॥ १-११ ॥  
ऐकुनियां नृपवचना त्यासि कराया तई प्रमोदाते ।  
गर्जोनि सिंहनादें करि तो कुरुवृद्ध शंखनादाते ॥ १-१२ ॥  
मग शंखासह भेरीपणवानकगोमुखादि रव दाटे ।  
जेणें शब्देंकरुनी पृथ्वी आकाश सर्व कोंदाटे ॥ १-१३ ॥  
बैसुनि ते श्रेष्ठ रथीं संयुक्त श्वेतवर्ण हय ज्याशी ।  
माधव आणि पांडव वाजविती तेचि दिव्य जलजाशी ॥ १-१४ ॥  
बीभत्सु देवदत्ता वाजवि तो कृष्ण पांचजन्यासी ।

वाजविलें पौडासी भीमें जो नित्य सिद्ध युद्धासी ॥ १-१५ ॥  
 राजा अनंतविजया वाजवुनी जो करी महाघोषा ।  
 सहदेव नकुळ तैसा वाजवि मणिपुष्पकाभिध सुघोषा ॥ १-१६ ॥  
 काश्यें शिखंडिनेही त्या केला पृषदराजशूरानें ।  
 सात्यकिवीरें आणिक धृष्टद्युम्नें विराटवीरानें ॥ १-१७ ॥  
 द्रुपदें अभिमन्यूनें पृथक् पृथक् द्रौपदीय तनुजांनीं ।  
 वाजवुनी शंखातें भरिलीं दाही दिगंतरें ज्यांनीं ॥ १-१८ ॥  
 त्या धार्तराष्ट्रचित्तीं लागुन तो घोष तीव्र धाकाशीं ।  
 झाला तुंबळ ध्वनि हा भरिला पृथ्वीत आणि आकाशीं ॥ १-१९ ॥  
 वीर उभे अवघेही करावयालागिं शस्त्रसंपातें ।  
 पाहुनि अर्जुन तेव्हां हातीं घेवोन सज्ज चापातें ॥ १-२० ॥  
 बोले श्रीकृष्णासी अर्जुन तेव्हां करावया आजी ।  
 दोहीं सेनेमध्यें ने माझा रथहि अच्युता आजी ॥ १-२१ ॥  
 जोंवरि अवघा दृष्टीं युद्धोत्सुक हा उभा रिपुग्राम ।  
 पाहिन विचारुनीयां करुं मी कवणा झटोन संग्राम ॥ १-२२ ॥  
 पाहिन अवघे येथें आले युद्धासि वीर लवलाहें ।  
 दुर्मति सुयोधनाच्या युद्धीं जे इच्छिती प्रियाला हे ॥ १-२३ ॥  
 ऐकुनि ऐशा वचना युद्धीं जे बोलिला गुडाकेश ।  
 दोहीं सेनेमध्यें स्थापी नेऊन रथ हृषीकेश ॥ १-२४ ॥  
 भीष्मद्रोणांसनिध सर्व नृपांच्या समीप विश्वगुरू ।  
 बोले ऐसें पार्था आजि मिळाले पहाच सर्व कुरू ॥ १-२५ ॥  
 पाहे अर्जुन तेथें मातुल आचार्य पुत्रपौत्रातें ।  
 त्या पितृपितामहातें बन्धूतें आणि इष्टमित्रातें ॥ १-२६ ॥  
 श्वशुरातें सुहृदातें तेव्हां दोन्हीहि सैन्यसिंधूतें ।  
 कुंतीचा तो नंदन पाहुनियां सिद्ध सर्व बंधूतें ॥ १-२७ ॥  
 मानुनि विषाद चित्ती बोले होवोनियां कृपाव्याप्त ।  
 कृष्णा पाहुनि त्यातें जे युद्धोद्युक्त सर्वही आप्त ॥ १-२८ ॥  
 गात्रें खिन्न समस्तें मुख शुष्कहि आणि सर्व तनु कंपा ।  
 पावें रोमांचित तनु उपजलि चित्तांत तीव्र अनुकंपा ॥ १-२९ ॥  
 हस्तापासुनि गळतें गांडिव आला तनूशि हिवजाळ ।  
 बैसाया शक्ति नसे भ्रमवी चित्तास मोहजंजाळ ॥ १-३० ॥  
 युद्धीं विपरीतासच पाहतसें केशवा निमित्तातें ।  
 वधुनी स्वजना न दिसे मातें कल्याण राज्यमत्तातें ॥ १-३१ ॥  
 इच्छीना मी कृष्णा गोविन्दा राज्य भोगविजयांशी ।  
 न लगे स्वजनवधें मज जीवित आणि राज्यभोग विजयाशी ॥ १-३२ ॥  
 जोडावें ज्यांसाठीं राज्यसुखा भोग तेचि हे निधना ।

आले सिद्ध मराया त्यागुनियां प्राण गेह मित्र धना ॥ १-३३ ॥  
 आचार्या आणि मातुल पौत्र पितामहहि पुत्रही पितर ।  
 शालक आणि श्वशुरहि संबंधी इष्टमित्र आणि इतर ॥ १-३४ ॥  
 मारोत मला अवघे परि मी यांलागिं मारिना देवा ।  
 त्रिभुवनराज्यास्तवही पृथ्वीचा तेथ कायसा केवा ॥ १-३५ ॥  
 या धार्तराष्ट्रघाते होइल कैसा जनार्दना तोष ।  
 असतांहि आततायी वधितां यातें घडेल मज दोष ॥ १-३६ ॥  
 यास्तव न वधावे म्यां निज बंधू धार्तराष्ट्र हे आप्त ।  
 निजजनघाते कैसें होइल सुख माधवा मला प्राप्त ॥ १-३७ ॥  
 जरि हें लोभावशें पाहीना तो स्वकीयजनघाते ।  
 मित्रद्रोहाघाते तैसें दुस्तर कुलक्षयाघाते ॥ १-३८ ॥  
 परि म्यां देवा कैसें पापापासोनियां न परतावें ।  
 स्वकुलक्षयदोषें जें कैसें म्यां सत्पथीं न वर्तावें ॥ १-३९ ॥  
 बुडती कुलक्षयानें कुळिंचे प्राचीन धर्म हे सारे ।  
 धर्माच्या नाशानें न शिरे वंशीं अधर्म कैसा रे ॥ १-४० ॥  
 शिरुनी अधर्म कृष्णा वंशींच्या दूषिता स्त्रिया करितो ।  
 वनिता दूषित होतां होतो उत्पन्न वर्णसंकर तो ॥ १-४१ ॥  
 होतो कुलघ्न पुरुषा नरकप्रद शीघ्र वंशसंकर की ।  
 मग पिंडोदकलोपें पडती पितृगण समस्तही नरकीं ॥ १-४२ ॥  
 यावरि वंशघ्नांची संकररीती अचाट दुष्कर्म ।  
 होतां तेचि करीती मुळिंचे उत्सन्न जातिकुळधर्म ॥ १-४३ ॥  
 ज्या मनुजाच्या वंशीं याउपरि उच्छिन्न धर्म ते असती ।  
 ऐकियलें ऐसें की त्याला नरकामधें सदा वसती ॥ १-४४ ॥  
 आश्चर्य हेंचि आतां आम्ही करणार पापसिंधूतें ।  
 राज्यसुखाचे लोभें माराया सिद्ध सर्व बंधूतें ॥ १-४५ ॥  
 मी प्रतिकार कराया यांवरि न धरीन शस्त्र हा नेम ।  
 हे धार्तराष्ट्र माते वधितां शस्त्रें दिसे महा क्षेम ॥ १-४६ ॥  
 बोलुनि ऐसें युद्धीं टाकुनि तत्काळ पार्थ शरचाप ।  
 बैसे उगला स्वरथीं पावुनि चित्तांत शोकसंताप ॥ १-४७ ॥

संजय म्हणे किरीटी साश्रु सखेदहि बहू कृपावंत ।  
 होतां मधुसूदन तो बोले वचनें तयासि भगवंत ॥ २-१ ॥  
 ऐशा विषमावसरीं आर्यपथ स्वर्ग कीर्ति लोटून ।  
 पार्था नीचाश्रित हें आलें कश्मल तुलाच कोटून ॥ २-२ ॥  
 उचित क्लीबत्व नव्हे निजशौर्याची नको करूं तूट ।  
 क्षुद्र मनोदौर्बल्या त्यजुनी पार्था परंतपा ऊठ ॥ २-३ ॥  
 पार्थ म्हणे म्यां ज्यांच्या सन्निध वंदोनि हस्त जोडावे ।

त्या भीष्म द्रोणावरि कैसे बाण प्रचंड सोडावे ॥ २-४ ॥  
 सुमहानुभाव गुरुसी न वधुनि उदरार्थ भैक्ष्य मागावें ।  
 न स्वार्थकाम गुरुच्या हननें रुधिराक्त राज्य भोगावें ॥ २-५ ॥  
 जय कीं अपजय बरवा झाला आम्हांसि हाचि संदेह ।  
 ते धार्तराष्ट्र ठेले त्यागावा त्यांचिया वधें देह ॥ २-६ ॥  
 कार्पण्यदोषहत मी शरणागत शिष्य धर्मसंमूढ ।  
 पुसतों श्रेय सुनिश्चित शिक्षावें मज असेल जें गूढ ॥ २-७ ॥  
 न दिसे शोक हरीतें शोषे जो इंद्रियें महा प्राज्य ।  
 जरिही पद इंद्राचें मिळेल असपत्नभूमिचें राज्य ॥ २-८ ॥  
 यापरि वदतां वदतां वरिलें मौनें तदा गुडाकेशा ।  
 न करी गोविंदा मी युद्ध असें बोलुनी हृषीकेशा ॥ २-९ ॥  
 दोन्ही सेनेमध्ये यापरि सविषाद देखुनी पार्थ ।  
 बोले हास्य करुनी मधुसूदनजी प्रगल्भरूपार्थ ॥ २-१० ॥  
 करुनी अशोच्य विषयीं शोकातें वदसि सुज्ञवादातें ।  
 अगतासुगतासूतें करिती पंडित कदा न खेदातें ॥ २-११ ॥  
 मी आणि तूहि पार्था सर्वहि हे भूमिपाळ सेना ही ।  
 नव्हतों मागे आम्हीं तैसेचि पुढें नसो असें नाही ॥ २-१२ ॥  
 कौमार यौवन जरा येती जाती पृथासुता वीरा ।  
 तैसें देहांतरही न करी चित्तांत मोह त्या धीरा ॥ २-१३ ॥  
 सुखदुःखशीतऊष्णप्रद मात्रास्पर्श भारता पाहीं ।  
 साहीं ज्ञानबळानें हें सर्व अनित्य आगमापायी ॥ २-१४ ॥  
 या विषयींची पीडा नोहे ऐसी असे जया युक्ती ।  
 तो सम दुःखसुखींही धीरहि तो पावतो महामुक्ती ॥ २-१५ ॥  
 लटिक्या सत्यत्व नसे नाही मिथ्यत्व तेंचि सत्याला ।  
 हा निर्णय दोहींचा आहे बा विदित तत्त्ववेत्त्यांला ॥ २-१६ ॥  
 व्यापी सर्व जगातें पार्था तूं जाण तेंचि अविनाशी ।  
 वदतों हेंचि तुला मी कोण अशा अव्यया तया नाशी ॥ २-१७ ॥  
 अविनाशी जीवाच्या होय तनूलागिं भारता मरण ।  
 यास्त्व कुंतीतनया तूं करि पार्था स्वधर्मकाम रण ॥ २-१८ ॥  
 आत्मा वधी म्हणे जो आणि वदे जो वधोनिही तो घे ।  
 न वधी न मरे आत्मा करिती अध्यास मूर्ख ते दोघे ॥ २-१९ ॥  
 आत्मा न होय न मरे न कधीं होवोनि मागुता होतो ।  
 शाश्वत पुराण अज जो न मरे मरतां शरीर आहे तो ॥ २-२० ॥  
 अज अव्यय अविनाशी आत्मा ऐसें मनांतचि विचारी ।  
 मग तो पुरुष कसारे पार्था कोणासि मारवी मारी ॥ २-२१ ॥  
 जैसा नर कौंतेया नूतन घेतो त्यजोनि जीर्णपट ।

तैसा देह नवा घे देहीही टाकुनी जुना निपट ॥ २-२२ ॥  
 शस्त्रें छिन्न नव्हे हा आत्मा तैसाच पावकें न जळें ।  
 न करी शुष्कहि वायू करवेना आर्द्रही तयास जळें ॥ २-२३ ॥  
 अच्छेद्य अदाह्य पुरुष किति तुज उघडोनि सांग बा वरणूं ।  
 अक्लेद्य अशोष्य तसा नित्याचळ आद्य सर्व आवरणूं ॥ २-२४ ॥  
 अव्यक्ताचिन्त्य पुरुष अविकारी वदति जाण सुश्लोक ।  
 जाणुनि यास्तव ऐसें न करी पार्था कदापि तूं शोक ॥ २-२५ ॥  
 नित्य मरे जन्मे तो जीव असें मानिसी जरी थोक ।  
 हे विजय महाबाहो न करीं चितीं तथापि तूं शोक ॥ २-२६ ॥  
 झाला निश्चित मरतो निश्चित मेलाहि जन्मतो लोक ।  
 न टळें हें कोणासी यास्तव न करीं कदापि तूं शोक ॥ २-२७ ॥  
 मायेपासुनि सुटती भूतें तीमाजि मागुतीं दडती ।  
 मध्ये उगीच दिसती यासाठीं सुन्न कोणते रडती ॥ २-२८ ॥  
 आश्चर्यापरि कोणी ऐकुनि नेणे तसाचि बा पाहे ।  
 कोणी ऐकुनि नेणे आत्म्याशी जाणती न बापा हे ॥ २-२९ ॥  
 देहीं सकळांच्याही पार्था देही अवध्य हें धोक ।  
 यास्तव भूतांविषयीं न करीं सखया मनांत तूं  
 शोक ॥ २-३० ॥  
 निजधर्मावरि दृष्टी देउनि पार्था भिऊं नको युद्धा ।  
 युद्धाविण तो क्षत्रिय न पवे कल्याण हे धरीं श्रद्धा ॥ २-३१ ॥  
 आयासाविण मिळतां स्वर्गाचें द्वार युद्ध हें उघडें ।  
 मानावें सौख्य मनीं पार्था क्षत्रियजनें महा सुघडें ॥ २-३२ ॥  
 आतां स्वधर्म अपुला या संग्रामा न आजि आदरितां ।  
 धर्माच्या नाशातें कीर्तीच्या करुनि पावशी दुरितां ॥ २-३३ ॥  
 शाश्वत पार्था तूझीं भूतें हीं वर्णितील अपकीर्ति ।  
 संभावितासि अपयश मरणाधिक जाच देतसे अंतीं ॥ २-३४ ॥  
 पार्था महारथी हे म्हणतिल तुजला रणासि हा भ्याला ।  
 ज्यांसी मान्य सदा तूं भासेल लघुत्व यांचि सभ्यांला ॥ २-३५ ॥  
 बोलूं नयेचि जें तें पार्था तुज बोलतील रिपु दुष्ट ।  
 निंदिति तव सामर्थ्या याहुनि आणीक कोणते कष्ट ॥ २-३६ ॥  
 मरसिल तरि स्वर्ग मिळे जिंकिशि तरि भोगिशील हे धरणी ।  
 यास्तव ऊठ सख्या तूं हो दृढनिश्चय धरुनि सिद्ध रणीं ॥ २-३७ ॥  
 करुनि समान जयाजय लाभालाभास सौख्यसंतापा ।  
 मग करि योग रणाचा येणें पार्था न पावसी पापा ॥ २-३८ ॥  
 कथिली सांख्याविषयीं यापरि मी सांगतो मती परिस ।  
 जी कर्मबद्ध न करी कोण दुजी श्रेष्ठ युक्ति यापरिस ॥ २-३९ ॥

जेथें अनुक्रमाचा न नाशही प्रत्यवायही कांहीं ।  
 स्वल्पहि धर्म पहा हा राखी वारुनि भया अनेकांहीं ॥ २-४० ॥  
 व्यवसायात्मिक बुद्धी धरि पार्था एक तूं अविच्छिन्न ।  
 अव्यवसायी जे नर त्यांच्या बुद्धी अनंतही भिन्न ॥ २-४१ ॥  
 अज्ञानी जे मानव पुष्पितवाणीच हे तयां मान्य ।  
 जे वेदवादरत ते म्हणती नाहीच याविना अन्य ॥ २-४२ ॥  
 जी जन्मकर्मफलदा कर्में बहुला सकाम मानव तो ।  
 भोगैश्वर्य गती जे स्वर्गार्थी बहु तिलाच मानवतो ॥ २-४३ ॥  
 पुष्पितवाणिस भुलले भोगैश्वर्यप्रसक्ततेविषयीं ।  
 व्यवसायात्मिक बुद्धी त्याला नोहे समाधिच्या विषयी ॥ २-४४ ॥  
 सत्त्वस्थ द्वंद्वरहित निर्गुण हो त्रिगुणविषय हा वेद ।  
 जितचित्ता कौतेया योगक्षेमीं न वाहिजे खेद ॥ २-४५ ॥  
 कृपादि उदकपानीं जीं कार्यें तीं महाहृदीं घडती ।  
 तैशीं वेदोक्तफळें ब्रह्मज्ञान्यासि सर्व सांपडती ॥ २-४६ ॥  
 कर्मी अधिकार असो न कधीं त्याच्या फळीं असो पार्था ।  
 न फळासी कारण हो न त्यागावेंच कर्मरूपार्था ॥ २-४७ ॥  
 योगस्थ होउनि करीं कर्मा सोडुनि धनंजया सुमता ।  
 सिद्धि असिद्धी सम त्या मानीं तूं जाण योग तो समता ॥ २-४८ ॥  
 जाणुनि सुबुद्धि योगहुनि पार्था कर्मयोग तो अवर ।  
 जा बुद्धीस शरण बा कृपणफळेच्छेस तूं कदा न वर ॥ २-४९ ॥  
 जो बुद्धियुक्त नर तो टाकी दुष्कृत सुकृत उपशल्य ।  
 यास्तव योगासि करीं योगचि तो जाण कर्मकौशल्य ॥ २-५० ॥  
 जे बुद्धियुक्त नर ते टाकुनि कर्मा फलानुसंधानें ।  
 पावति अनामयपदा होउनियां मुक्त जन्मबंधानें ॥ ५१ ॥  
 जेव्हां बुद्धि तुझी हे पार्था उतरेल मोहमय कलिला ।  
 श्रोतव्यश्रुत तेव्हां टाकिल पावोनि भक्तिची कलिला ॥ ५२ ॥  
 श्रुतिविप्रतिपन्ना तव बुद्धि समाधीमधींच साअचळ ।  
 जेव्हां स्थिर होईल बा तेव्हां योगासि पावसी अचळ ॥ २-५३ ॥  
 चित्तैकाग्र्यरताची स्थितधीची केशवा कवण भाषा ।  
 स्थितधी कसा असे तो बोले चालेहि सांग निर्दोषा ॥ २-५४ ॥  
 टाकी जेव्हां पार्था चित्तापासूनि सर्व कामासी ।  
 संतुष्टात्मा तेव्हां धरी स्थितप्रज्ञ योग्य नामासी ॥ २-५५ ॥  
 दुःखीं उद्विग्न नव्हे निस्पृहहि सुखीं असा दिसेल तधीं ।  
 पार्था क्रोधादिरहित जाणावा साधुंनीं जगीं स्थितधी ॥ २-५६ ॥  
 पावुनि शुभाशुभांसहि हर्षद्वेषोर्मिची नदी उतरे ।  
 कोठें स्नेह नसे ज्या त्याची प्रज्ञा सदा प्रतिष्ठित रे ॥ २-५७ ॥

विषयांतुन आकर्षी इंद्रियगण जेविं अवयवां कूर्म ।  
 तोचि प्रतिष्ठितमती योगाचें जाणतो महा वर्म ॥ २-५८ ॥  
 तों तों वाढे गोडी जों जों टाकीच विषय आहार ।  
 जेव्हां ब्रह्म कळे बा गोडीचा तंच होय संहार ॥ २-५९ ॥  
 जरिहि साधक मोठा ज्ञानी पुरुष प्रयत्नही करितो ।  
 तरिहि मथुनि हटानें इंद्रियगण त्याचिया मना हरितो ॥ २-६० ॥  
 युक्त असावें मत्पर ज्या सर्वेन्द्रियगणासि संयमुनी ।  
 इंद्रियगण वश त्याला प्रतिष्ठितप्रज्ञ जाण तोचि मुनि ॥ २-६१ ॥  
 विषयध्यानें पुरुषा होतो विषयीं धनंजया संग ।  
 संगपासुनि काम क्रोध तयाचा उठेचि अनुसंग ॥ २-६२ ॥  
 क्रोधापासुनि मोहहि मोहापासुनि उठे स्मृतिभ्रम तो ।  
 स्मृतिनाशें मति नाशे प्रज्ञानाशें भवभ्रमीं श्रमतो ॥ २-६३ ॥  
 स्वाधीनइंद्रिय जरी विषयां भोगावयासि उद्योगी ।  
 रागद्वेषाविण मज जिंकुनि पावे प्रसाद मद्योगी ॥ २-६४ ॥  
 होतां प्रसाद चित्तीं निरसी दुःखा समूळही सुज्ञ ।  
 चित्त प्रसन्न ज्याचें जाणावा तो प्रतिष्ठितप्रज्ञ ॥ २-६५ ॥  
 बुद्धि अयुक्तास नसे ध्यानहि पार्था नसे अयुक्ताला ।  
 ध्यानाविण शांति नसे होइल सुख कोटुनी अशांताला ॥ २-६६ ॥  
 धांवति विषयीं करणें ज्यांचें घे धांव चित्त त्यामाघें ।  
 हारी मग मन त्याचें जैसी ने नाव अंबुच्या वोघें ॥ २-६७ ॥  
 यास्तव ज्याणें दमिलीं विषयापासोनि इंद्रियें सकळें ।  
 त्याची प्रतिष्ठित मती योगाची युक्ति सर्व ज्यास कळे ॥ २-६८ ॥  
 सकळां भूतांची जे निशा तयेमाजि संयमी जागा ।  
 जागति भूतें जीत द्रष्टृमुनीची निशा पहा जागा ॥ २-६९ ॥  
 जलपूर्णा सिंधुमधीं न शिरायाला जलौघ तो मुक्तो ।  
 कामौघ तेविं ज्यामधिं पावे तो शांतिला न कामुक तो ॥ २-७० ॥  
 टाकुनि सर्वहि कामा निस्पृह होउनि जनांत जो जोगी ।  
 निर्मम निरहंकारी पावे तो शांति साधनाजोगी ॥ २-७१ ॥  
 धरि जो ही ब्राह्मी स्थिति मोह न त्या न मिति त्यासि निर्वाण ।  
 अंतीही धरि जो ही पावेल ब्रह्म तोचि निर्वाण ॥ २-७२ ॥

हे केश्वा तुलाही कर्माहुनि बुद्धि भासती थोर ।  
 तरि कां जनार्दना मज करवीशी कर्म हें महाघोर ॥ ३-१ ॥  
 संदिग्ध बोलसी कां बुद्धिस जो ठकविणार त्यावाणी ।  
 पावें मी श्रेय असी निश्चित मज सांग एक तूं वाणी ॥ ३-२ ॥  
 लोकीं द्विविधा निष्ठा सांगितली निश्चितार्थ मी वदुनी ।

कर्मि जे त्यां कर्म ज्ञान्यांसी ज्ञानयोग हे दोनी ॥ ३-३ ॥  
 नैष्कर्म्य तो न पावे कर्माचा जो करी अनारंभ ।  
 केवळ संन्यासाने पुरुषास न मुक्तिचा समारंभ ॥ ३-४ ॥  
 कर्माविण कोणीही क्षणभरि पार्था न राहता अवश ।  
 करितो कर्म सदाही प्रकृतिगुणालागिं होउनी वश्य ॥ ३-५ ॥  
 कर्मेद्रियांसि दमुनि विषय स्मरतो मनामधे गूढ ।  
 म्हणती त्यातें ज्ञानी मिथ्याचारी सदा महामूढ ॥ ३-६ ॥  
 तोचि विशिष्टहि पार्था अंतःकरणे दमोनिअ करणें ।  
 कर्मेद्रियेंचि ज्याला त्यागुनि आसक्ति कर्म तें करणें ॥ ३-७ ॥  
 कर्म बरें न अकर्म स्वीकारी कर्म अवशमात्राही ।  
 कर्म त्यजितां पार्था न चले क्षणभर शरीरयात्रा ही ॥ ३-८ ॥  
 यज्ञार्थाविण करितां कौतेया कर्म तें जना बाधी ।  
 निःसंग कर्म हरिच्या प्रीत्यर्थ करावया असो बा धी ॥ ३-९ ॥  
 यज्ञासह जन निर्मुनि बोले विधि त्यांस हें असे स्पष्ट ।  
 यज्ञें प्रसवा तुम्ही तुमचा पुरवील काम हा इष्ट ॥ ३-१० ॥  
 यज्ञें देवासि तुम्ही देव तुम्हांला परस्परें भावा ।  
 अन्योन्यभावनेनें पावाल श्रेय धरुनियां भावा ॥ ३-११ ॥  
 यज्ञीं भावित सुर ते देति तुम्हां इष्ट भोग ते थोर ।  
 देवीं जें दिधलें तें त्यांसि न देतांचि खाय तो चोर ॥ ३-१२ ॥  
 निर्दोष सर्वथा ते सेविति जे नित्य यज्ञअवशिष्ट ।  
 भक्षिति केवळ अघ ते यज्ञाविण भक्षिती अती मिष्ट ॥ ३-१३ ॥  
 अन्नापासुनि भूतें पर्जन्यापासुनीच तें अन्न ।  
 ऋतुपासुनि पर्जन्य ऋतु तो कर्माहुनी नसे भिन्न ॥ ३-१४ ॥  
 कर्म ब्रह्मज तेंही अक्षरभव जाणिजेत समयज्ञीं ।  
 सर्वगत ब्रह्महि जें प्रतिष्ठित असे सदैव तें यज्ञीं ॥ ३-१५ ॥  
 एवं परंपरागत जो कोणी हा न चालवी बोध ।  
 इंद्रियनिरत अघायू त्याचें आयुष्य सर्वथा मोघ ॥ ३-१६ ॥  
 आत्मरत आत्मतृप्त क्षत्रियवर्या जगामधीं आर्य ।  
 जो आत्मतुष्ट पार्था नाही त्यालागिं कोणतें कार्य ॥ ३-१७ ॥  
 कार्यें अर्थें कार्यें अनर्थ जो या त्यजीच उभयांस ।  
 सर्वाभूतीं पार्था नाहीं अर्थ व्यपाश्रयें त्यास ॥ ३-१८ ॥  
 यास्तव सक्त न होतां अवश्य जें कर्म त्याविना न रहा ।  
 सक्त न होतां कर्मा करितां ब्रह्मास पावतो नर हा ॥ ३-१९ ॥  
 जनकादिकही कर्मे झाले ते सिद्ध पावले शर्म ।  
 जनसंग्रहाकडेही पाहुनि पार्थ करीं सदा कर्म ॥ ३-२० ॥  
 चालति जन त्या मार्गे घालिति तो श्रेष्ठ पांडवा धारा ।



ते जें प्रमाण करिती वर्तति जन त्या वरोनि आधारा ॥ ३-२१ ॥  
 त्रिभुवनिं कर्तव्याची माझ्या कांहीं मनीं नसे ऊर्मी ।  
 अप्राप्त पावयाची नसतांही वर्ततोच मी कर्मी ॥ ३-२२ ॥  
 जरि होऊनि निरालस कर्माच्या मी न चालतो वाटे ।  
 तरि सकळहि जन माझ्या मार्गे येती मला असें वाटे ॥ ३-२३ ॥  
 जरि न करीं कर्मा तरि हे होतील लोक उच्छिन्न ।  
 तेव्हां प्रजाविनाशक संकरकर्ताहि मी परिच्छिन्न ॥ ३-२४ ॥  
 अज्ञासक्त जसे कां असती कर्मांचिया महाहाटीं ।  
 ज्ञानी सक्त न तैसा परि जनशिल्शार्थ कर्म राहाटी ॥ ३-२५ ॥  
 जे अज्ञ कर्मसक्त प्रज्ञा त्यांची कदा न पतविजे ।  
 युक्तप्रज्ञें आपण कर्मांसि करोनि त्यांसि वर्तविजे ॥ ३-२६ ॥  
 प्रकृतिगुणानुग कर्में होती ऐसें असोनि हा मूढ ।  
 मी कर्ता म्हणवुनियां अभिमानी व्यर्थ होत आरूढ ॥ ३-२७ ॥  
 गुणकर्मविभागीं तो तत्त्वज्ञान्यासि भेद साहीना ।  
 गुण संधीतचि वर्तति ऐसें जाणोनि सक्त होईना ॥ ३-२८ ॥  
 प्रकृतिगुणें मोहित जे गुणकर्मी सक्त मंद अज्ञानी ।  
 त्यांचे मनास चालन न करावें जाणत्यांहि सुज्ञानीं ॥ ३-२९ ॥  
 अध्यात्मविचारें करि माझ्या ठायीं स्वकर्मसंन्यास ।  
 निर्मम निष्काम रणीं निश्चळ होवोनि मारि सैन्यास ॥ ३-३० ॥  
 ईर्ष्या त्यागुनि पार्था ऐसे माझ्या मतीं न जे विटती ।  
 विश्वासी ते मानव कर्मापासोनि सर्वदा सुटती ॥ ३-३१ ॥  
 करुनी ईर्ष्या त्यजिती जे या माझ्या मतास कीं नाश ।  
 सर्व ज्ञानविमूढचि पावति ते जाण पातकी नाश ॥ ३-३२ ॥  
 ज्ञानीही वश केला प्रकृतीच्या तूं पहा उपाधीन ।  
 प्रकृतीला वश भूतें प्रकृतिस निग्रह करी ना आधीन ॥ ३-३३ ॥  
 ज्या त्याहि इंद्रियार्थी राग आणि देवष हे रिपू थोर ।  
 त्यांला वश नच व्हावें हे दोघे मोक्षमार्गिंचे चोर ॥ ३-३४ ॥  
 उत्तम परधर्माहुनि विगुणहि निजधर्म पुण्य दे थोर ।  
 निजधर्मी मरण बरें परधर्में नरक होय तो घोर ॥ ३-३५ ॥  
 पार्थ म्हणे कोण नरें योजियला करित पाप वद बापा ।  
 इच्छा नसतांचि बळें प्रेरियला कीं करी जसा पापा ॥ ३-३६ ॥  
 कृष्ण म्हणे पार्था हा रजोगुणोद्भवचि काम हा क्रोध ।  
 ग्रासक बहु पापी हा वैरी तूं जाण करुनियां शोध ॥ ३-३७ ॥  
 जैसा आदर्श मळें जरायुनें गर्भ वह्नि धूमनें ।  
 वेष्टित तैसें पार्था आवरिलें हें समग्र कामानें ॥ ३-३८ ॥  
 ज्ञात्याचा नित्य रिपू हा काम ज्ञान आवरी जाण ।

न म्हणे पुरे कधीही पूर्ण नव्हे हा कदा तुझी आण ॥ ३-३९ ॥  
 इंद्रिय-मन-बुद्धीशीं अधिष्ठनीयां वसे सदा देहीं ।  
 ईहीकरुनि यातें आवरुनि ज्ञान मोहवी देही ॥ ३-४० ॥  
 यास्तव इंद्रियदमनें विज्ञानज्ञाननाशका आधीं ।  
 पापी रिपु कामाला मारुनियां मारिजे महा आधी ॥ ३-४१ ॥  
 इंद्रियगण हा परतो त्याहुनि मन त्याहुनी मती पर ती ।  
 तीहुनि आत्मा पर तो नाही उत्कृष्टता तयापरती ॥ ३-४२ ॥  
 एवं बुद्धिपरातें जाणुनि मतिनें मना महाबाहो ।  
 नियमुनि निजरिपु कामा मारी जयवंत तूं महा बा हो ॥ ३-४३ ॥

पार्था सांगितला म्यां अव्यय हा जाण योग सूर्यास ।  
 सूर्ये मनुला कथिला मनुनें इक्ष्वाकु राजवर्यास ॥ ४-१ ॥  
 एवं परंपरागत राजर्षी योग जाणती श्रेष्ठ ।  
 महता काळेंकरुनी होता झाला परंतपा नष्ट ॥ ४-२ ॥  
 भक्तसखा तूं म्हणुनी पुरातन तुलाच योग हा कथिला ।  
 ऐकें भारतवर्या परम निजरहस्ययुक्तिनें ग्रथिला ॥ ४-३ ॥  
 जन्म पुरातन रविचा जन्म तुझा यादवा दिसे अपर ।  
 आधीं कथिलें त्वां हें कैसें जाणेन सांग याउपर ॥ ४-४ ॥  
 तूझीं माझीं गेलीं पार्थ जन्मे बहूत संसारीं ।  
 तें तूं नेणसि बापा जाणें सर्वज्ञ मीच कंसारी ॥ ४-५ ॥  
 अज अव्यय भूतेश्वर निर्गुण जो मी उपाधिला त्यजितों ।  
 प्रकृतिसि अधिष्ठुनियां मायेनें आपणास मी सृजितों ॥ ४-६ ॥  
 ज्या ज्या समयीं धर्मग्लानी होते अधर्म उद्भवतो ।  
 त्या त्या समयीं वेगें भारतवर्या जगांत संभवतों ॥ ४-७ ॥  
 साधुत्राण कराया खळदुष्टांचें करावया हनन ।  
 धर्म स्थापायासी घेतों पार्था युअगायुगीं जनन ॥ ४-८ ॥  
 एवं पार्था माझे जाणें जो जन्मकर्म निश्चित रे ।  
 देहांतीं जन्म पुन्हा न पवे मजशीं मिळोनि तोचि तरे ॥ ४-९ ॥  
 रागभय क्रोधरहित मन्मय ते जन्मले नर सुपूत ।  
 ज्ञानतपें पावत बहु पावति मजला मदाश्रयें पूत ॥ ४-१० ॥  
 जे जैसें मज भजती तैसें भजतों तयांसि मी पाहा ।  
 माझ्यावर्त्मा सर्वहि अनुवर्ते मनुजसंघ बापा हा ॥ ४-११ ॥  
 कर्माची हे सिद्धी इच्छुनियां देवतायजन करिती ।  
 मानवलोकीं हो ती कर्माची सिद्धि जेहि लोकरिती ॥ ४-१२ ॥  
 गुणकर्मविभागें म्यां केले उत्पन्न वर्ण हे चार ।  
 त्यांचा कर्ताही मी जाण अकर्ता करुनि सुविचार ॥ ४-१३ ॥

कर्मा लिप्त नव्हे मी कर्मफळीं कामना न बा धावे ।  
 ऐसें जो मज जाणे त्याला कर्मी कदा न बाधावे ॥ ४-१४ ॥  
 ऐसें जाणुनि कर्मे केलीं पूर्विल मुमुक्षुंच्या निकरें ।  
 प्राचीनांनीं केलीं कर्मे म्हणवूनि तूं करीं निकरें ॥ ४-१५ ॥  
 कर्माकर्मविचारीं मोहित जे थोर थोर कविराय ।  
 तें कर्म तुला कथितों पार्था जें जाणतां अशुभ जाय ॥ ४-१६ ॥  
 कर्माकर्मविकर्मे जाणावीं सद्विचार साधूनी ।  
 कर्माची गहन गती ऐसें कथिलें सदैव साधूनीं ॥ ४-१७ ॥  
 कर्म अकर्मी कर्मी अकर्म पाहे त्या कळे वर्म ।  
 तो बुद्धिवंत युक्तहि केले त्याणें समस्तही कर्म ॥ ४-१८ ॥  
 कर्मारंभ ज्याचे इच्छासंकल्पवर्ज जे प्राज्ञ ।  
 कर्म ज्ञानाग्नीनें जाळिति ते जाण पंडित प्राज्ञ ॥ ४-१९ ॥  
 कर्मफलातें त्यागी नित्य सुतृप्त स्वयेचि अनुभवितो ।  
 कर्मी प्रवृत्त असतां न करी कांहीं स्वसौख्य अनुभवितो ॥ ४-२० ॥  
 निष्काम तनुमनांशी अवरुनि निःसंगतेशि जो वरिता ।  
 केवळ तनुसंबंधीं कर्मे करिनी न लिंपतो दुरिता ॥ ४-२१ ॥  
 तुष्ट यदृच्छालाभें द्वंद्वरहित जो विमत्सरी युक्त ।  
 ज्याला सिद्धि असिद्धि सम तो कर्मे करुनिही मुक्त ॥ ४-२२ ॥  
 जो निःसंग विमुक्त ज्ञानीं ज्याचें करीत मन निलया ।  
 यज्ञार्थ कर्म करितो त्याचीं कर्मेहि पवती विलया ॥ ४-२३ ॥  
 अर्पण हवि हुत वन्ही सर्वहि हें ब्रह्मरूप जो मानी ।  
 ब्रह्मक्रिया समाधी करुनी ब्रह्मासि पावतो ज्ञानी ॥ ४-२४ ॥  
 कर्म सदैव मखातें करिती वदलों सुयुक्ति हो मी ती ।  
 ब्रह्माग्नीइचे ठायीं ज्ञानी यज्ञेंकरुनि होमी ती ॥ ४-२५ ॥  
 संयमवन्हित कोणी करिती श्रोत्रादिहोमचि सदा हा ।  
 शब्दादिक विषयांच्या करिती करणाग्निनें कुणी दाहा ॥ ४-२६ ॥  
 प्राणेंद्रियकर्माचा अवघा समुदाय होमितां जळतो ।  
 ज्ञानेंकरुनी कोणी पेटविती आत्मसंयमानळ तो ॥ ४-२७ ॥  
 स्वाध्यायमखा कोणी करिती ज्ञानाध्वरासि संन्यासी ।  
 योगद्रव्य तपोमय यज्ञातें दृढव्रताद्य संन्यासी ॥ ४-२८ ॥  
 प्राणीं अपान होमे प्राण अपानीं कुणी स्वबोधानें ।  
 प्राणापानगतीतें रोधुनि असती समीररोधानें ॥ ४-२९ ॥  
 कोणी नियताहारें प्राणी प्राणांसि होमिती बापा ।  
 हे सर्व यज्ञवेत्ते क्षाळिति यज्ञेंकरुनियां पापा ॥ ४-३० ॥  
 यज्ञावशिष्ट अमृत सेवुनि पावति सनातन ब्रह्म ।  
 यज्ञावांचुनि कैसे लोक त्या पावतील जें ब्रह्म ॥ ४-३१ ॥

एवं बहुविध यज्ञ श्रुतिने सांगीतले असे स्वमुखें ।  
 कर्मज अवघे ऐसे जाणुनि हो मुक्त तूं निजात्मसुखें ॥ ४-३२ ॥  
 द्रव्यमखाहुनि अधिक ज्ञानमखा जाणते भवा तरती ।  
 ज्ञानेकरुनि कर्म अवधी सांडुनि परंतपा परती ॥ ४-३३ ॥  
 तें तूं नमनें प्रश्नें गुरुसेवेनें धनंजया जाण ।  
 तत्त्वज्ञानी ज्ञाना उपदेशिति गुज सख्या तुझी आण ॥ ४-३४ ॥  
 ज्या ज्ञानेचकरुनियां पावसि पार्था पुन्हा न मोह महा ।  
 जेणें समग्र भूतें स्वात्मा निरखिशि ममात्मपरसम हा ॥ ४-३५ ॥  
 मोठा पापी अससी जरि पापासी तुझ्या नसे पार ।  
 ज्ञानप्लव घेउनियां जासिल वृजिनाब्धिच्याच तूं पार ॥ ४-३६ ॥  
 जैसा समिद्ध अग्नी करितो भस्म क्षणामधें काष्ठां ।  
 कर्म भस्म करावीं ज्ञानाग्नीनें तशीं पराकाष्ठा ॥ ४-३७ ॥  
 नाहीं सम ज्या दुसरें पवित्र ज्ञानमध्ये नसे काळें ।  
 तें तूं स्वकर्मयोगें होउनि संसिद्धि पावसी काळें ॥ ४-३८ ॥  
 तत्पर विजितेंद्रिय तो ज्याच्या चित्तीं सदैव विश्वास ।  
 ज्ञानें शांतिस पावे वदतो मी कृष्ण तुजचि विश्वास ॥ ४-३९ ॥  
 जो अज्ञ अविश्वासी करि संशयवंत आपुला नाश ।  
 लोकद्वया नाहींही सुख नाही ज्यास संशय मनास ॥ ४-४० ॥  
 योगें कर्म त्यागी ज्ञानें छेदीच संशया त्याला ।  
 जाणें धनंजया तूं कर्म बाधिति न आत्मवेत्याला ॥ ४-४१ ॥  
 यास्तव अज्ञानें जो हृदयीं उपजुनि करी महा तूट ।  
 ज्ञानासीनें छेदुनि संशय तो कर्मयोग करि ऊठ ॥ ४-४२ ॥

सांगसि कर्माचा तूं योगही संन्यासही मला आंगें ।  
 कृष्णा या दोमध्ये श्रेयस्कर एक निश्चयें सांगें ॥ ५-१ ॥  
 संन्यास कर्मयोगहि दोन्ही कल्याणकर परंतु जनीं ।  
 कर्मत्यागाहुनि हा विचारितां कर्मयोग बहुत गुणीं ॥ ५-२ ॥  
 निर्द्वंद्व महाबाहो निरीह जो द्वेषिनाच अन्यासी ।  
 पावेना बंध कधीं जाणावा सत्य तोचि संन्यासी ॥ ५-३ ॥  
 सांख्याचें योगाचें मूर्खां भिन्नत्व पंडितां नाहीं ।  
 दोघांचें फळ देतो सम्यक् एकहि अनुष्ठितांनाही ॥ ५-४ ॥  
 सांख्यें पावे जैसें योगेंही स्थान लब्ध होय तसें ।  
 सांख्यातें योगातें पाहे जो एक तोचि पाहतसे ॥ ५-५ ॥  
 संन्यास महाबाहो योगावांचोनि फार दुष्कर तो ।  
 योगें युक्तचि मुनि तो ब्रह्मप्राप्तीसि शीघ्र तो करितो ॥ ५-६ ॥  
 विजितात्मा शुद्धात्मा योगीं रत जो जितेंद्रियग्राम ।

आत्मा सकळांचा तो कर्मे करुनी अलिप्त निष्काम ॥ ५-७ ॥  
 अशनीं वासग्रहणीं निद्रा श्रवणीं हि दर्शनीं गमनीं ।  
 स्पर्शीं श्वासीं कर्ता मी हें तत्त्वज्ञ युक्त तो न मनी ॥ ५-८ ॥  
 निपुणहि निमिषोन्मेषी दानग्रहणीं हि भाषणप्रमुखीं ।  
 करणं करणार्थीं हीं वर्तति भावुनि सदा विदेहि सुखी ॥ ५-९ ॥  
 ब्रह्मीं अर्पुनि कर्मे करि जो होउनि अलिप्त संगमळीं ।  
 पापें लिप्त नसे तो कमळदळ जसें न लिप्त होय जळीं ॥ ५-१० ॥  
 देह मन बुद्धि यांहीं योगी गतवासनेंद्रियांसहित ।  
 निजचित्तशुद्धिसाठीं संग त्यागूनियां क्रिया करित ॥ ५-११ ॥  
 त्यागुनि कर्मफळातें पावे तो मुक्त नैष्ठिकी शान्ती ।  
 कामे अयुक्त बंधा कर्मफळासक्त पावतो अंती ॥ ५-१२ ॥  
 करुनी कर्मेहि मनें संन्यासी होउनी असे स्वसुखें ।  
 देहनवद्वारपुरीं कांहीं नकरी स्वयें न करवि सुखें ॥ ५-१३ ॥  
 कर्तृत्व कर्म यातें लोकांचें निर्मितो न ईश्वर तें ।  
 तेविं न कर्मफळाच्या भोगा संस्कारचक्र हें वर्ते ॥ ५-१४ ॥  
 कोणाचें अघ नेघे नेघे पुण्यासही विभु परंतू ।  
 अज्ञान ज्ञानातें अवरी तेणेंचि मोहती जंतू ॥ ५-१५ ॥  
 आत्मज्ञानें ज्याचें अज्ञान समूळ पावले नाश ।  
 सूर्यापरि दावी तें ज्ञान प्रगटोनि आत्मरूपास ॥ ५-१६ ॥  
 तन्निष्ठ तत्परायण अर्पुनि मन बुद्धि ईश्वरीं सारी ।  
 न पवति पुनरावृत्ति ज्ञानें नाशोनि कल्मषें भारी ॥ ५-१७ ॥  
 विद्याविनयी ब्राह्मण गाय गज श्वपच आणि तीं श्वानें ।  
 पाहति समदृष्टी जे पंडित ते वंदिजेत विश्वानें ॥ ५-१८ ॥  
 स्थिर मन समीं जयांचें जितांचि भव जिंकिला तिहीं पार्था ।  
 सम तें ब्रह्म सुनिर्मळ तस्माद् ब्रह्मींच ते समीं समता ॥ ५-१९ ॥  
 प्रिय होतां हर्षेना अप्रिय होतांचि दुःख जो साहे ।  
 स्थिरबुद्धि न जो मूढ ब्रह्मीं ब्रह्मज्ञ पांडवा राहे ॥ ५-२० ॥  
 बाह्यस्पर्श त्यागी पावे अंतःसुखासि जो योगी ।  
 तो ब्रह्मयोगयुक्त ज्ञानी अक्षय्य पूर्ण सुख भोगी ॥ ५-२१ ॥  
 जे विषयभोग पार्था ते दुःखाचे प्रतिक्षणीं दाते ।  
 उत्पत्तिनाशवंत स्ववशें रमवति बुधासि न कदा ते ॥ ५-२२ ॥  
 निजमरणाहुनि पूर्वी कामक्रोधादि वेग जो साहे ।  
 तो योगी तोचि सुखी तो ज्ञानी योग्य मुक्तिला लाहे ॥ ५-२३ ॥  
 अंतःप्रकाशमय जो अंतःसुखयुक्त अंतराराम ।  
 तो ब्रह्मयुक्त योगी पावे निर्वाण पांडवा ब्रह्म ॥ ५-२४ ॥  
 निर्वाणब्रह्मातें पावति ऋषिवर्य जाण निष्पापा ।

छिन्नद्वैत यतात्मे करणारे सर्व भूतहित बापा ॥ ५-२५ ॥  
 कामक्रोधत्यागीं जे यति वशचित्त साधुजनमैत्र ।  
 निर्वाणब्रह्म तयां विदितात्म्यांला असेचि सर्वत्र ॥ ५-२६ ॥  
 बाह्यस्पर्शत्यागे भ्रूमध्यामाजि दृष्टि रोधोनि ।  
 नासांतरसंचारी प्राणापानहि समान साधूनी ॥ ५-२७ ॥  
 इंद्रिय-मन-बुद्धीतें दमुनी धरि मुक्तिची मनीं चोप ।  
 तो मुनि मुक्त म्हणावा नाही ज्याला भय स्पृहा कोप ॥ ५-२८ ॥  
 भोक्ता यज्ञतपांचा लोकेश्वर मीच वेद-वेदांती ।  
 भूतांचा सुहृदहि मी मातें जाणुनि पावतो अंतीं ॥ ५-२९ ॥

कर्मफळाचा आश्रय न करुनि जो नर करीत निजधर्म ।  
 तो संन्यासी योगी नेणें अक्रिय अनग्नि तें वर्म ॥ ६-१ ॥  
 ज्या संन्यास म्हणावें पार्था त्यालाच योग तूं जाण ।  
 संकल्प-त्यागाविण कोणी योगी नव्हे तुझी आण ॥ ६-२ ॥  
 योगारुरुक्षु मुनि जो पार्था कारण तयासि तें कर्म ।  
 योगारूढ मुनीला कारण शम तोचि दे महाशर्म ॥ ६-३ ॥  
 जेव्हां कुंतीतनया टाकुनि संकल्पजाळ-भारूड ।  
 कर्मीं आणिक विषयीं उदास जो तोचि योग-आरूढ ॥ ६-४ ॥  
 उद्धरिजे अपअपणां करिजे अपुला न घात आहो तो ।  
 मित्रहि अपुला आपण पार्था अपुलाचि शत्रुही होतो ॥ ६-५ ॥  
 जिंकी मन जो त्याचें मानस तें आत्मबंधु हितकर तो ।  
 मानस अनात्मयाचें होतें अपुला रिपूहि तो करतो ॥ ६-६ ॥  
 जितमन शांतात्मा जो त्याचा आत्मा भवार्णवांत तरे ।  
 शीतोष्णीं सुखदुःखीं मानामानीं असे समाहित रे ॥ ६-७ ॥  
 जो कूटस्थ जितेंद्रिय विज्ञानज्ञानतृप्तिनें धाला ।  
 ढेंकुळ धोंडा सोनें ज्या सम तो युक्त मान्य विबुधांला ॥ ६-८ ॥  
 द्वेष्य उदासीन् रिपू बंधू मध्यस्थ सुहृद आणि मित्र ।  
 साधू पापी यांला पाहे सम तो विशिष्ट सर्वत्र ॥ ६-९ ॥  
 जो संयतचित्तात्मा पार्था निष्काम संचयत्यागी ।  
 एकांतीं एकाकीं ब्रह्मीं योजी मनास जो योगी ॥ ६-१० ॥  
 शुद्ध स्थानीं अपुलें स्थिर आसन घालुनी सुयोगरतें ।  
 अत्युच्च नीचहि न जें वस्त्राजिन दर्भ ज्यांत उत्तर तें ॥ ६-११ ॥  
 त्या आसनिं बैसोनी करुनी एकाग्र धीर-चित्त मुनीं ।  
 आत्मविशुद्धीसाठीं योजावा योग इंद्रियें दमुनी ॥ ६-१२ ॥  
 काय शिर-ग्रीवांतें सम अचळ तसें करुनि नासग्र ।  
 पाहुनि दिशा न पाहुनि करुनी ब्रह्मीं मनास एकाग्र ॥ ६-१३ ॥

मजवरि मन ज्याचें त्या शांतात्म्याचें समूळ भय परतो ।  
सब्रह्मचर्य रत जो युक्त असो मन दमूनि तत्पर तो ॥ ६-१४ ॥  
नियमुनि चित्त ब्रह्मीं योजी ऐसा सदैव जो योगी ।  
मद्विषया जे परमा ते हे निर्वाणशांति तो भोगी ॥ ६-१५ ॥  
केवळ उपवाश्याला योग नको आणि फार खात्याला ।  
जागे फार निजेही कौतेया योग पारखा त्याला ॥ ६-१६ ॥  
आहार विहार नियत करितो कर्मीहि नेमिल्या चेष्टा ।  
फार न जागे न निजे योग त्या सौख्य दे कुरुश्रेष्ठा ॥ ६-१७ ॥  
जेव्हां ब्रह्मींच वसे ज्याचें नियमित सदैव अंतर तो ।  
निःस्पृह कामीं तेव्हां युक्त म्हणावा सुखा न अंतरतो ॥ ६-१८ ॥  
जो आत्मयोग योजी जितमन ज्याचाहि कामरिपु मेला ।  
तो सद्योगी पावे सुस्थिर निर्वातदीप-उपमेला ॥ ६-१९ ॥  
जेथें उपरम पावे मन योगनिरुद्ध निज सुखें पुष्ट ।  
जेथें आपण अपणां पाहुनि अपुल्याच ठायीं संतुष्ट ॥ ६-२० ॥  
बुद्धिग्राह्य अतींद्रिय आत्यंतिक सौख्य जें त्या जाणे ।  
जेथे सुस्थिर होतां तत्त्वापासुन न होतसे जाणें ॥ ६-२१ ॥  
ज्या लाभातें पावुनि लाभ न मानी दुजा अधिक मग तो ।  
जेथें स्थिर मन करितां मोठ्या दुःखेंहि तो न डगमगतो ॥ ६-२२ ॥  
दुःखाचा लेश नसे ज्यांतहि तो योग पांडवा जाण ।  
सुविरक्तें योजावा निःसंशय हाचि योग निर्वाण ॥ ६-२३ ॥  
संकल्पें जे उठती पार्था ते सर्व काम सांडावे ।  
सर्वत्र इंद्रियांचा चित्तें गण दमुनि योग मांडावे ॥ ६-२४ ॥  
धैर्यें वळवुनि मतिला हळूहळू उपरतीस जिंकावें ।  
ब्रह्मीं स्थिर मन करुनी कांहीं मग पांडवा न चिंतावें ॥ ६-२५ ॥  
चंचळ मन अस्थिर हें ज्या ज्या विषयाकडेचि वा धावे ।  
त्या त्यापासुनि आणुनि सुज्ञें हृदयीं हळूच बांधावें ॥ ६-२६ ॥  
शांतात्मा निष्पाप ब्रह्मीं कांहीं असे न अंतर ज्या ।  
उत्तम सुख वरितें त्या जो हा योगी अखंड शांतरजा ॥ ६-२७ ॥  
एवं संतत योगी योजी निष्पाप जो मना यास ।  
ब्रह्मस्पर्शसुखातें पावे अत्यंत तो अनायास ॥ ६-२८ ॥  
आत्म्यामाजीं भूतें पाहे भूतांत आत्मयास महा ।  
दृढयोगयुक्त आत्मा ज्याचा तो पाहणार जग सम हा ॥ ६-२९ ॥  
पाहे सर्वत्र मला माझ्या ठायींहि सर्व लोकांस ।  
माझा त्यासीं मजसीं त्याचा न विनाश एकएकास ॥ ६-३० ॥  
सर्वां भूतीं मज जो एकत्वे भजत परम उद्योगी ।  
आसोनी विश्वांतहि माझ्या ठायीं असेचि उद्योगी ॥ ६-३१ ॥

स्वानुभवे सुखदुःखी ज्याची सर्वत्र दृष्टि सामान्य ।  
 परमश्रेष्ठ महात्मा पार्था योगी न तो कसा मान्य ॥ ६-३२ ॥  
 जो योग तुवां कथिला साम्ये जेणे घडे सदा स्वरती ।  
 परि त्या चंचलेस्तव त्याची न दिसे मला स्थिती स्थिर ती ॥ ६-३३ ॥  
 चंचल हे मन कृष्णा प्रमाथि दृढ सबळ विषयशुष्करसे ।  
 बंची त्याचे भासे धारण वायूसमान दुष्करसे ॥ ६-३४ ॥  
 चंचल धरवेना जें निःसंशय मन बहूत तापड ते ।  
 पार्था अभ्यासाने वैराग्याने परंतु सांपडते ॥ ६-३५ ॥  
 वाटे मम मतिला जो अजितात्मा यासि योग दुष्प्राप ।  
 वश्यात्मा यत्न करी पावाया शक्य त्यासि निष्पाप ॥ ६-३६ ॥  
 शिथिल श्रद्धा असतां ज्याचे योगांतुनीहि मन चळते ।  
 पावुनि न योग सिद्धिस कोण गती त्यास हें न मज कळते ॥ ६-३७ ॥  
 जो अप्रतिष्ठ कृष्णा ब्रह्मपथामाजिं मूढ न समाय ।  
 होउनि उभयभ्रष्ट च्छिन्नाभ्रापरि विरे न कीं काय ॥ ६-३८ ॥  
 या माझ्या सदेहा कृष्णा तूंची समर्थ वाराया ।  
 तुजवीण संशयाचा छेत्ता कोणी न यादवा राया ॥ ६-३९ ॥  
 इहलोकीं परलोकीं नाश त्याचा कधीं नसे बापा ।  
 सुकृताचारें कोणी दुर्गति न पवे तसाचि संतापा ॥ ६-४० ॥  
 जो पुण्यवंत त्यांच्या लोकीं चिरकाळ भोगुनी इष्ट ।  
 शुद्धा श्रीमंतांच्या सदनीं घे जन्म योगविभ्रष्ट ॥ ६-४१ ॥  
 अथवा मतिमंतांच्या योग्यांच्या जन्म घे कुलोत्तंसी ।  
 ऐसें अति दुर्लभ हें या लोकीं जन्म जाण सदंशी ॥ ६-४२ ॥  
 तेथें जन्मांतरिचा पावे संयोग योगबुद्धीचा ।  
 योगी तो कौतण्या पुनरपि करितो प्रयत्न सिद्धीचा ॥ ६-४३ ॥  
 त्या पूर्वाभ्यासबळें परवश तो योग मागुता मांडी ।  
 जाणों इच्छी योगचि शब्दब्रह्मासि तोचि वोलांडी ॥ ६-४४ ॥  
 यत्नें योग करी तो होतां निष्पाप त्याउपर मग ती ।  
 बहु जन्में सिद्धाला योग्याला होय जाण परम गती ॥ ६-४५ ॥  
 अधिक तपस्व्याहुनिही योगी ज्ञान्याहुनी महा बा हो ।  
 आणि अधिक कर्मीहुनि यास्तव हो योगि तूं महाबाहो ॥ ६-४६ ॥  
 सर्वा योग्यांमध्ये मातें मद्रतमनें हरोनि तम ।  
 श्रद्धावंत भजे जो तो मज अतिमान्य जाण युक्ततम ॥ ६-४७ ॥

माझी आसक्ति मनीं मदाश्रये योग करुनि निर्वाण ।  
 निश्चित समग्र मातें जाणसि तें ऐक सांगतों जाण ॥ ७-१ ॥  
 विज्ञानज्ञान तुला कथितों साकल्य वदति जें शिष्ट ।  
 ज्यातें जाणोनि पुन्हा जाणायाचेहि नुरविं अवशिष्ट ॥ ७-२ ॥



मनुजांच्याहि सहस्रीं विरळा करि यत्न सिद्धिचा सत्त्वं ।  
यत्नहि कर्त्या सिद्धामाजीं विरळाचि जाणतो तत्त्वं ॥ ७-३ ॥  
क्षिति जळ तेज समीरण आणिक आकाशही अविच्छिन्न ।  
मन बुद्धि अहंकार प्रकृती अशी जाण अष्टधा भिन्न ॥ ७-४ ॥  
जीवस्वरूप दुसरी प्रकृति परम जाण सांगतो तुज गा ।  
तूं ऐक महाबाहो धरिती जे यास दास ते मज गा ॥ ७-५ ॥  
प्रकृतीपासुनि भूतें सर्वहि होताति हाचि निर्धार ।  
परि मी सकळ जगाच्या उत्पत्ति-स्थिति-लयांसि आधार ॥ ७-६ ॥  
मजहुनि अन्य निराळें नाही दुसरें धनंजया कांहीं ।  
माझे ठायीं ग्रथिलें सर्वहि सूत्रीं मण्यापरी पाहीं ॥ ७-७ ॥  
रविचंद्रांत द्युति मी सर्वां वेदांत मीच ओंकार ।  
उदकी रस शब्द नमीं पुरुषांतहि मीच पौरुषाकार ॥ ७-८ ॥  
मी भूत पुण्यगंधहि मी ज्वलित विभावसूंत तेज असें ।  
तप मी तपस्वियांतहि जीवन भूतांत जाण मीच असे ॥ ७-९ ॥  
बुद्धि सुबुद्धांतचि मी भूतांचें बीज जें सनातन मी ।  
तेजहि तेजस्व्यांतचि मी हें जाणोनियां सनात नमीं ॥ ७-१० ॥  
बलही बलवंतांचें पार्था जें कामरागवर्जित मी ।  
धर्माविरुद्ध कांहीं भूतीं मी जो नेत अंधतमीं ॥ ७-११ ॥  
सात्त्विक राजस तामस मजपासुनियांच भव हे सारे ।  
त्यांमाजीं मी न वसें मजमाजी असति भाव हे सारे ॥ ७-१२ ॥  
भाव तिन्ही हे पावत झालें जग हे इहींच मोहास ।  
नेणें मातें पार्था त्रिगुणपरा सर्व काम देहास ॥ ७-१३ ॥  
दैवी ही त्रिगुणमयी माझी माया जगांत दुस्तर ती ।  
येती शरण मला जे त्यांची माया समूळ निस्तरती ॥ ७-१४ ॥  
मायाभ्रष्ट ज्ञानहि मानसिं जे धरिति दैत्यभावातें ।  
दुष्कृति मूढ नराधम पावति मज बळरामभावातें ॥ ७-१५ ॥  
भजती भावें मातें नर कौतेया चतुर्विध प्रकृती ।  
अर्थार्थी जिज्ञासू आर्त ज्ञानी असे महा सुकृती ॥ ७-१६ ॥  
त्यांत विशिष्ट ज्ञानी करितो जो एकभक्ति मुक्त्यर्थ ।  
तो ज्ञानीही प्रिय मज त्या प्रिय मी नित्य युक्त इत्यर्थ ॥ ७-१७ ॥  
सर्वहि उदार पार्था ज्ञानी आत्माचि माझिये मतिला ।  
मान्य असे युक्तात्मा पावे आश्रित मलाच सद्गतिला ॥ ७-१८ ॥  
बहु जन्मांचे अंतीं पावे तो ज्ञानवंत भवशमना ।  
जग वासुदेवरूपी पावे तो दुर्लभ प्रशस्तमना ॥ ७-१९ ॥  
त्या त्या कामें हरलें ज्ञान म्हणुनि अन्य देवता यजिती ।  
त्या त्या नियमा धरुनी प्रकृतिस वश होउनी न त्या त्यजिती ॥ ७-२० ॥

जो जो ज्या ज्या देवा इच्छी पूजावयासि भक्तीने ।  
तेथें त्याला देतो अचळश्रद्धेस कपटयुक्तीने ॥ ७-२१ ॥  
त्या श्रद्धेच करुनि तो त्या इतरां देवतांसचि भजोन ।  
म्यांच दिलें फळ घे त्या देवापासोनियांहि समजोन ॥ ७-२२ ॥  
परि त्या अल्पमतीचें पार्था फळ नाशवंत तूं समज ।  
देवार्चक देवातें पावति मझक्त पावताति मज ॥ ७-२३ ॥  
अव्यक्तां मज आतां व्यक्तच ऐसेंचि मानुनी भ्रमती ।  
उत्तम माझा अव्यय नेणुनियां परम भाव ते कुमती ॥ ७-२४ ॥  
मी न दिसे सर्वाला मायेने आसतो सदा गूढ ।  
मज अव्यया मला ते म्हणवुनि पार्था न जाणती मूढ ॥ ७-२५ ॥  
भूतें आणि भविष्यें जाणें मी वर्तमानही भूतें ।  
परि त्यामाजीं कोणी जाणें मातें कदापि न विभूतें ॥ ७-२६ ॥  
इच्छाद्वेषभवाच्या पडोनियां द्वंद्वमोहजाळातें ।  
सर्वहि भूतें पार्था पावति मोहास सृष्टिकाळातें ॥ ७-२७ ॥  
ज्यांचें पाप निमालें लोकीं जे फार पुण्यवंत जन ।  
ते द्वंद्वमोहविरहित करिती माझें दृढव्रती भजन ॥ ७-२८ ॥  
वाराया जन्मजरा योगी करिती प्रयत्न जे सकळे ।  
माझा आश्रय करुनी अध्यात्म ब्रह्मकर्म त्यांस कळे ॥ ७-२९ ॥  
मी साधिदेव पार्था साधिमखहि साधिभूत मीच असें ।  
जाणति जे मज अंतीं जाणति मज नित्य युक्त तेचि असे ॥ ७-३० ॥

पुरुषोत्तम कवणें तें अध्यात्म ब्रह्म आणि तें कर्म ।  
अधिदैवहि अधिभूतहि वद त्याचें तें असेल बा वर्म ॥ ८-१ ॥  
कोण कसा यादेहीं अधियज्ञ मनांत तेंहि बाणावें ।  
कैसें प्रयाण समयीं गृहीतचित्तीं तुलाहि जाणावें ॥ ८-२ ॥  
अक्षर परम ब्रह्म स्वभाव अध्यात्म वदति मुनिवर्ग ।  
पंच महाभूतांचा विकार तें जाण कर्म तनुसर्ग ॥ ८-३ ॥  
अधिभूत क्षरतनु हे अक्षर अधिदैव होय अधिकारी ।  
अधियज्ञ मीच देहीं जीवांचा पाळणार उपकारी ॥ ८-४ ॥  
जो मनुज अंतकाळीं स्मरोनि मातें त्यजी कलेवर तो ।  
येथें संशय नाही माझ्या भावासि तो बळें वरतो ॥ ८-५ ॥  
सोडी कलेवरातें ज्या ज्या भावासि पांडवा स्मरुनी ।  
त्या त्या भावा पावे चित्तिं ते भावना सदा धरुनी ॥ ८-६ ॥  
यास्तव सर्वां काळीं स्मर मज परि तूं करीं अर्धीं युद्ध ।  
पावसि निश्चित मातें मजला मन बुद्धि अर्पुनी शुद्ध ॥ ८-७ ॥  
अभ्यासयोगनिरतें अनन्य चित्तें सदैव चिंतोन ।  
दिव्य परम पुरुषा त्या पावे विषयीं कदा न गुंतोन ॥ ८-८ ॥

तमसःपर रवितेजा अचिंत्य धाता कवी अणून अणूं ।  
 शास्ता पुराण मी मज चिंतुनि दे जो मना दुजें न अणूं ॥ ८-९ ॥  
 दिव्य परम पुरुषाला अचळमनें योगभक्ति साधूनी ।  
 पावे प्रयाणकाळीं भ्रूमध्यें प्राण तोचि रोधूनी ॥ ८-१० ॥  
 जे ब्रह्मचर्यलभ्यहि जेथें यति रिघति रागनिस्तारें ।  
 अक्षर वेदज्ञ म्हणति तें पद तुज सांगतो सविस्तारें ॥ ८-११ ॥  
 रोधुनि सर्व द्वारें हृदयामाजीं मनासही दमुनी ।  
 ब्रह्मांडीं प्राण अणुनि अधिष्ठुनी योगधारणेस मुनी ॥ ८-१२ ॥  
 जो प्रणवासहि जपतो मातें तैसाच नित्य जो स्मरतो ।  
 मग अर्चिरादिमार्गें जाउनि सहब्रह्म या गती लभतो ॥ ८-१३ ॥  
 मी अन्य नव्हें ऐशा चित्तें जो स्मरतसे सदा मातें ।  
 पार्था सुलभ तया मी योगीं जो नित्य योजिला त्यातें ॥ ८-१४ ॥  
 मातें पावुनि पुनरपि नश्वर जें जन्मदुःखबीज कृषी ।  
 पावति ते न महात्मे गेले जे परम सिद्धिलाहिं ऋषी ॥ ८-१५ ॥  
 ब्रह्मभुवनपर्यंत प्रकट सकळ हो करी पुनावर्ती ।  
 मातें पावुनि कोणी न पडे तो मृत्युदुस्तरावर्ती ॥ ८-१६ ॥  
 सहस्रयुगपर्यंत ब्रह्मयाचा दिवस बोलती त्याला ।  
 तो युगसहस्ररात्री विदित अहोरात्र काळवेत्याला ॥ ८-१७ ॥  
 होती दिवसारांभीं अव्यक्तांतूनि सर्वही व्यक्ती ।  
 रात्रीच्या आरंभीं त्या होती लीन त्याचि अव्यक्ती ॥ ८-१८ ॥  
 भूतांचा संघहि हा होउनि होउनिही सदा हो तो ।  
 रात्रींत लीन होतो दिवसां उत्पन्न परवशें होतो ॥ ८-१९ ॥  
 अव्यक्तव्यक्ताहुनि भाव असे पर सनातन दुजा तो ।  
 भूतांच्या नाशीही न कधीही पांडवा लया जातो ॥ ८-२० ॥  
 अव्यक्त अक्षरहि जो परमा गति म्हणति त्यासि अनघा रे ।  
 तें माझें धाम परम ज्यातें पावुनि न येति माघारे ॥ ८-२१ ॥  
 तो परम पुरुष सखया सुलभ असे जो अनन्य भक्तीनें ।  
 भूतें ज्यांत जयानें हे सर्व व्याप्त जाण युक्तीने ॥ ८-२२ ॥  
 पडतां तनु ज्या काळीं जे पुनरावृत्ति अपुनरावृत्ती ।  
 पावति योगी कथितों त्या काळा एक दे मनोवृत्ती ॥ ८-२३ ॥  
 षण्मास उत्तरायण अग्नि दिन ज्योति शुक्लपक्ष असे ।  
 तेथें प्रयाणकर्ते ब्रह्म ब्रह्मज्ञ पावताति असे ॥ ८-२४ ॥  
 षण्मास दक्षिणायन धूम निशा कृष्णपक्ष संयोगी ।  
 तेथेंचि फिरे कर्मठ चांद्रमसज्योति पावुनी योगी ॥ ८-२५ ॥  
 ज्या शुक्लकृष्णगति त्या विश्वाच्या मान्य जाण शाश्वत रे ।  
 एकीनें जन्मा ये दुसरीनें मुक्त होउनीच तरे ॥ ८-२६ ॥

या दोहीं मार्गातें जाणुनि योगी न वश्य मोहास ।  
यास्तव सर्वा काळीं करि तूं योगास काम-दोहास ॥ ८-२७ ॥  
तप-यज्ञ-वेद-दानीं जें हें फळपुण्य त्यासि आक्रमुनी ।  
हें जाणुनियां पावे आद्य परमपद सुयुक्त तोचि मुनी ॥ ८-२८ ॥

विज्ञानज्ञानसहित कथितों तुज गुह्य ऐकुनी बा धा ।  
ईर्ष्याविरहित ज्यातें जाणुनि न पवसि कदा अशुभबाधा ॥ ९-१ ॥  
उत्तम साक्षात्कारी धर्म्यहि अणि पूत राजविद्येचें ।  
जें राजगुह्य उत्तम शक्य कराया रिपू अविद्येचें ॥ ९-२ ॥  
पुरुष श्रद्धाविरहित न भजति जे धर्ममार्ग कंसारी ।  
जो मी या मज न पवुनि फिरती ते मृत्युवर्त्म संसारीं ॥ ९-३ ॥  
अव्यक्तमूर्तिनें म्यां व्यापियलें नित्य जाण सर्व जगा ।  
भूतें माझ्या ठायीं भूतांमाजीं न तूं पहा मज गा ॥ ९-४ ॥  
मजमाजिं न भूतें हीं माझा ऐश्वर्ययोग बा पाहा ।  
भूतकर भूतभावन माझा आत्मा जगीं न बापा हा ॥ ९-५ ॥  
जैसा सर्वग वायू गगनाधारेण असे जगत्प्राण ।  
तैसें माझे ठायीं सर्वहि भूतें असें बरें जाण ॥ ९-६ ॥  
कल्पारंभीं भूतें करितों निर्माण मीच निष्पापा ।  
कल्पक्षयीं पुन्हा तीं येती प्रकृतींत माझिया बापा ॥ ९-७ ॥  
बा कुरुकुळवतंसा आधीं प्रकृतीस आपुल्या वरितों ।  
परवश भूतसमूह प्रकृतिवशें मग पुनःपुन्हा करितों ॥ ९-८ ॥  
परि तीं कर्म मातें बांधुनि नेती कदा न अंधतमीं ।  
त्या कर्मींही असतों औदासीन्यें असक्त संतत मी ॥ ९-९ ॥  
मी अध्यक्ष म्हणोनी प्रकृतीही निर्मितों चराचर ती ।  
या हेतूनें विश्वें संसारामाजिं नित्य संचरती ॥ १० ॥  
जो मी भूतमहेश्वर त्या माझा भाव परम जो गूढ ।  
नेणुनि मनुष्य मातें मानुनि अवमानिती मूढ ॥ ९-११ ॥  
आशा कर्म ज्ञानहि वृथा जयांचें सकाम मंदमती ।  
जें दैत्यराक्षसांची मोहकरी प्रकृति होउनी भ्रमती ॥ ९-१२ ॥  
एकाग्रमन महात्मे त्या दैवी प्रकृतिचे अधिष्ठाते ।  
अव्यय मी भूतादिहि मज जाणुनि भजति धरुनि निष्ठा ते ॥ ९-१३ ॥  
संतत कीर्तित मातें दृढवती यत्नशीळ अनुरक्त ।  
नमुनीं मज भक्तीनें उपासिती नित्ययुक्त मझक्त ॥ ९-१४ ॥  
कोणी उपासिती ते ज्ञानमखानें सदा मला तजुनी ।  
एकत्वे पृथक्त्वे बहुधा मज विश्वतोमुखा भजुनी ॥ ९-१५ ॥  
कीं विश्वमुखी म्हणवुनि यज्ञ ऋतु अग्नि होमिती तूप ।

मी औषध स्वधा मी पार्था मी सर्व मंत्र गुणरूप ॥ १-१६ ॥  
 विश्वाचा मी धाता पिता पितामहहि मीच साकार ।  
 माता वेद्य पवित्रहि ऋक्-साम-यजुःश्रुतीहि ओंकार ॥ १-१७ ॥  
 गति मी जगपाळक मी साक्षी आश्रय निवास मी स्वामी ।  
 उत्पत्ति स्थिति पालन निधान मी मित्र बीज विश्वा नी ,, १-१८ ॥  
 रविरूपें तपतों मी रस आकर्षोनि वृष्टि वोपितसे ।  
 अमृतहि मीइ मृत्युहि मी धरितों मी स्थूल-सूक्ष्मरूप तसें ॥ १-१९ ॥  
 वैदिक सोमप अनघ स्वर्गति इच्छति यजोनि यागातें ।  
 इंद्र-भुवनिं त्या पुण्यें भोगिति ते दिव्य देव-भोगातें ॥ १-२० ॥  
 स्वर्गा बहु दिन भोगुनि येती पुण्यक्षयीं क्षितीला ते ।  
 एवं श्रुति-धर्मानें सकाम पावति गतागत-फळातें ॥ १-२१ ॥  
 चिंतुनि अनन्य मातें सेविति जन नित्य युक्त ते जाण ।  
 योगक्षेम तयांचा पार्था मी वाहतों तुझी आण ॥ १-२२ ॥  
 श्रद्धेनें अन्य यजुनि करिती ते अन्यदेवता-यजन ।  
 तेही मलाच भजती नेणुनियां विधिस मात्र मूर्ख जन ॥ १-२३ ॥  
 मी सर्वां यज्ञांचा भोक्ता प्रभु मज न जाणुनी तत्त्वे ।  
 म्हणुनीयां च्यवती ते कैसे भजतील ते मला सत्त्वे ॥ १-२४ ॥  
 देवव्रती सुरातें पितृव्रती पावताति पितरातें ।  
 भूतार्चक भूतातें पावति मझक्त मज न इतरातें ॥ १-२५ ॥  
 फल-फूल-दल-जलेही जो मातें करुनि भक्ति अर्पितसे ।  
 भक्तीनें आणियलें तें मी अमृतचि म्हणोनि वर्पितसें ॥ १-२६ ॥  
 जें करिशी जें खाशी जें होमिशि तपिशि आणि जें देशी ।  
 तें मज करि अर्पण तूं हा मी श्रीकृष्ण तुजचि उपदेशीं ॥ १-२७ ॥  
 तेणें त्यजिसी पार्था शुभाशुभ-फलाख्य कर्म-बंध मला ।  
 संन्यास योग-युक्तहि पावसि होऊनि मुक्त तूं अमला ॥ १-२८ ॥  
 मी सम सर्वां भूतीं न प्रिय न द्वेष्यही मज रमा जी ।  
 मज भजती जे प्रेमें मी त्यामार्जीहि तेहि मजमार्जी ॥ १-२९ ॥  
 असुनि दुराचारीहि मजला होउनि अनन्य जो भजतो ।  
 साधुचि तो मानावा निश्चय त्याचा बरा गमे मज तो ॥ १-३० ॥  
 सत्वर होतो सुकृती पावे स्थिर शांति नमिति ज्या ज्ञाते ।  
 मझक्तां नाश नसे करि कौतेया अशा प्रतिज्ञातें ॥ १-३१ ॥  
 माझा आश्रय करुनी जे कोणी पापयोनिच्या देहीं ।  
 स्त्री वैश्य शूद्र तैसे जाती गति पर न पडुनि संदेहीं ॥ १-३२ ॥  
 मग तो भक्त ब्राह्मण राजर्षी पुण्य पावतील निका ।  
 मज तूं भज हा पावुनि नश्वर नर-लोक थोर दुःखनिका ॥ १-३३ ॥  
 मद्रूपीं मन ठेवीं मझक्ति करीं मला नमीं यज रे ।

पुनरपिहि महाबाहो कथितों मी परमवचन बा परिस ।  
तुज मी हितगुज वदतों तूं परम प्रिय मलाहि बा परिस ॥ १०-१ ॥  
सुरगण आणि महर्षी नेणति माझा कुणीच संभवतो ।  
आदी चराचरा मी मजपासुनि होय सर्व संभव तो ॥ १०-२ ॥  
जो मी लोकमहेश्वर अनादि जो मी असें मज समजला ।  
तो निष्पापशिरोमणि तोचि असंमूढ जाणता मजला ॥ १०-३ ॥  
ज्ञान असंमोह सख्या शम दम पार्था तशीच जाण मती ।  
सुख दुःख भयाभयही अभाव सत्य क्षमाहि उत्तम ती ॥ १०-४ ॥  
संतोष दान समता यश अपयश तप तशी अहिंसा रे ।  
भूतांचे बहुविध हे मजपासुनि होति भाव हे सारे ॥ १०-५ ॥  
सप्तर्षि चार पूर्वज मनु हे मानस समग्र मझाव ।  
झाले लोकीं त्यांच्या प्रजाहि ज्यांचा महानही भाव ॥ १०-६ ॥  
माझे विभूतिलाही जाणे योगासि तत्त्वतां योगी ।  
किमपिहि संदेह नसे अति दृढ योगासि होय संयोगी ॥ १०-७ ॥  
उद्भव मी सर्वांचा प्रवर्तते मजहिपासुनी सारें ।  
हें जाणुनि मज भजती बुध ते होती न लिप्त संसारें ॥ १०-८ ॥  
वर्णित संतत मातें परस्परें बोधित सुधीरमती ।  
मजवरि चित्त प्राणहि ठेविति संतोषती सुधी रमती ॥ १०-९ ॥  
ते नित्ययुक्त मातें प्रीतीनें भजति त्यां सकामातें ।  
तो बुद्धियोग देतों पावति जेणें धनंजया मातें ॥ १०-१० ॥  
मी हृदयस्थ तयांच्या करुणेनें ज्ञानदीप लावोनी ।  
देतों आत्मसुखातें अज्ञानातें लयासि नेवोनी ॥ १०-११ ॥  
तूंचि परब्रह्म विभू पुरुष परंधाम दिव्य शाश्वत तूं ।  
अज आदी अव्यय तूं परम पवित्रहि जगत्पटीं तंतूं ॥ १०-१२ ॥  
यापरि सांगसि तूंही वदति सकळ ऋषिहि तूज दिव्यास ।  
देवऋषी नारद तो असितहि तसा मुनी व्यास ॥ १०-१३ ॥  
जें वदसि केशवा मज तें मी अवघेहि मानितों साच ।  
व्यक्ती सुरासुर तुझी नेणति भगवंत अससि ऐसाच ॥ १०-१४ ॥  
आपणचि आपणा तूं जाणसि बापा स्वयें सुराधीशा ।  
भूतोद्भवकर देवा भूतेशा देवदेव जगदीशा ॥ १०-१५ ॥  
दिव्य विभूती अपुल्या सांगाव्या मजहि त्या विभूतींनीं ।  
यदुकुअळचकोरचंद्रा व्यापिसि हे लोक तूं विभूतींनीं ॥ १०-१६ ॥  
चिंतुनि तुजला कैसें जाणावें म्यां मनांत यदुवंशा ।  
कोण्या कोण्या भावीं चिंतूं केशा तुझ्या विशिष्टांशा ॥ १०-१७ ॥  
अपुली पुन्हा सविस्तर विभूति अणि योग सांग बहुधा तो ।

तुङ्गिया वचन-सुधेच्या श्रवणें माझाहि जीव बहू धातो ॥ १०-१८ ॥  
 त्या मुख्य अपुल्याही दिव्य विभूती दया अकूपार ।  
 मी संक्षेपें कथितों विस्तारा माझिया नसे पार ॥ १०-१९ ॥  
 सकळां भूतांच्या मी हृदयी आत्मा असें गुडाकेशा ।  
 मी आदि-मध्य-अंतहि भूतांचा जाण मज हृषीकेशा ॥ १०-२० ॥  
 अदितिसुतीं मी विष्णू पार्था ज्योतिर्गणांत मीच रवी ।  
 मरुतांमाजिं मरीची भगणांमाजीं शशी तनू बरवी ॥ १०-२१ ॥  
 इंद्रियांमाजीं मन मी पार्था वेदांत जाण सामातें ।  
 भूतांत चेतना मी सुरांत मी इंद्र जाण या मातें ॥ १०-२२ ॥  
 पावक वसूंमधें मी राक्षस यक्षांत मीच वैश्रवण ।  
 मी पर्वतांत मेरूशंकर रुद्रांत मी करीं श्रवण ॥ १०-२३ ॥  
 मीच उपाध्यायांतहि बृहस्पती मुख्य ज्यास इंद्र नमी ।  
 सागर सरोवरीं मी सेनापाळांत तो षडानन मी ॥ १०-२४ ॥  
 प्रणवाक्षर वाणिंत मी जाण भृगू मी महर्षिसुज्ञांत ।  
 मी स्थावरीं हिमालय मी जपयज्ञ प्रशस्त यज्ञांत ॥ १०-२५ ॥  
 वृक्षीं अश्वत्थहि मी देवर्षींमाजिं जाण नारद मी ।  
 गंधर्विं चित्ररथ मी सिद्ध कपिल रत सदा शमदमीं मी ॥ १०-२६ ॥  
 ऐरावत द्वीपांतहि जाण नरांमाजिं तो नराधिप मी ।  
 उच्चैःश्रव अश्वान्तहि जाण रसांमाजिं तेंच अमृत मी ॥ १०-२७ ॥  
 मी आयुधांत वज्रहि मी संतानांत योगि कंदर्प ।  
 धेनूंत कामधेनु मी सर्पांमाजिं वासुकी सर्प ॥ १०-२८ ॥  
 पितरांत अर्यमा मी शिक्षाकर्त्यांत जाण मीच यम ।  
 मी जलचरांत वरुणहि अनंत नागांत मीच हा नेम ॥ १०-२९ ॥  
 पक्ष्यांमाजिं गरुड मी असुरीं प्रह्लाद मी सगुण बाळ ।  
 मी केसरी मृगांतहि आकळणारांत मी असें काळ ॥ १०-३० ॥  
 मी धांवत्यांत पवनहि मत्स्यांमाजीं असें महामकर ।  
 सरितांत जाह्नुवी मी शस्त्रधरांमाजिं रम सौख्यकर ॥ १०-३१ ॥  
 वादांत तत्त्ववादहि परि मी आद्यंतमध्य सृष्टींत ।  
 विद्येंत आत्मविद्या बरवें हें जाण आत्मसृष्टींत ॥ १०-३२ ॥  
 मी अक्षरीं अकार द्वंद्व समासांत हे विदित सुज्ञां ।  
 मी अक्षय काळ असें धाता मी सर्व सन्मुख प्रज्ञा ॥ १०-३३ ॥  
 मी मृत्यु सर्वहर्ता जन्मति जे यांत जन्म मी पाहें ।  
 नारींत स्मृति धृति मति वाणी कीर्ति क्षमा दया पाहे ॥ १०-३४ ॥  
 सामांत बृहत्सामहि गाउअत्री मीच अवघियां छंदी ।  
 मासांत मार्गशीर्षहि कौतेया मी वसंत ऋतुवृंदी ॥ १०-३५ ॥  
 तेजस्वियांत तेजहि द्यूतचि मी जाण कपटकर्त्यांत ।

जय मी आणिक निश्चय मी सत्त्वहि सत्त्ववंत जे त्यांत ॥ १०-३६ ॥  
वृष्णींत वासुदेवहि कौतेया मी मुनींमधें व्यास ।  
मी पांडवांत अर्जुन कविंमाजी कविस जाण शुक्रास ॥ १०-३७ ॥  
मी नीति जगीं त्यांतहि दंडहि कत्यांत जाण मी दंड ।  
गुह्यांत मौन मी हें ज्ञान्याचें ज्ञान जाण ऊदंड ॥ १०-३८ ॥  
जें सर्वां भूतांचें बीज असे तेंहि अर्जुना हें मी ।  
मजविण भूत चराचर न एकही जेविं होय नग हेमीं ॥ १०-३९ ॥  
नाहीं कदापि माझ्या दिव्यविभूतींस अंत निष्पापा ।  
उद्देशें कथिला तुज म्यां हा विस्तर विभूतिंचा बापा ॥ १०-४० ॥  
जो जो प्राणी श्रीनें विभूतिनें युक्त ऊर्जितें गमतो ।  
तो तो माझ्या अंशें संभवला जाण जो सुखें रमतो ॥ १०-४१ ॥  
अथवा बहुतां ज्ञानें काय तुला अर्जुना सुधीरा हें ।  
जग सकळहि मी बापा एक्या अंशेंचि व्यापुनी राहें ॥ १०-४२ ॥

अध्यात्म गुह्य उत्तम जें वचन अनुग्रहार्थ मज कथिलें ।  
तेणें मोह निमाला ज्ञानामृत हें स्वयेंचि त्वां मथिलें ॥ ११-१ ॥  
उद्भवलय भूतांचे अव्यय-माहात्म्यही सुराध्यक्षा ।  
हे दोन्ही ऐकियले तुजपासुनि विस्तरेंच कमळाक्षा ॥ ११-२ ॥  
यापरि बोलसि जैसें इच्छितसें पाहयासि रूप तसें ।  
पाहों इच्छितसें मी तूजें दृश्य स्वरूप अद्भुतसें ॥ ११-३ ॥  
योग्य असें कीं तुज मी पहावयाला मनांत भावावें ।  
मग योगेशा मजला अव्यय ईशस्वरूप दावावें ॥ ११-४ ॥  
माझीं रूपें पाहा कौतेया तूं सहस्रशा शतशा ।  
नाना वर्ण जयांतहि प्रकार नानाहि आकृतीहि तशा ॥ ११-५ ॥  
माझे रूपीं पाहा तूं वसु रुद्रां मरुद्गणां सत्य ।  
पूर्वीं न देखिलीं जीं आश्चर्यें भारता महासत्य ॥ ११-६ ॥  
माझ्या एकावयवीं जग सारें तूं पहा चराचर तें ।  
आणिक पाहों इच्छिसि जें तूं तेंही इथेंचि संचरतें ॥ ११-७ ॥  
पार्था या दृष्टीनें मला पहाया समर्थ तूं नाही ।  
देतो तुजला चक्षू दिव्य तयानेंचि रूप हें पाहीं ॥ ११-८ ॥  
श्रीपति योगेश्वर तो बोलुनि ऐसें पृथातनूजाला ।  
अपुलें ईश्वररूप प्रेमें मग त्यासि दाविता झाला ॥ ११-९ ॥  
नाना ज्यांत मुख नयन बहु अद्भुत दर्शनेंहि जें युक्त ।  
नाना दिव्याभरणें नाना दिव्यायुधेंहि उद्युक्त ॥ ११-१० ॥  
धरि दिव्यलेप द्योतक जें धरिती दिव्य ज्यांत पुष्पवट ।  
जें सर्वाश्चर्यमयहि जें विश्वोन्मुख अनंत निष्कपट ॥ ११-११ ॥



जेव्हां गगनामार्जीं एकसरें उगवती सहस्र रवी ।  
 तेव्हां महात्मयाच्या कांतीची सरि न कांति ते मिरवी ॥ ११-१२ ॥  
 त्या देवाच्या देहीं एकावयवीं अनेकधा भिन्न ।  
 पाहे पांडव तेव्हां हें सारें विश्वही परिच्छिन्न ॥ ११-१३ ॥  
 मग तो विस्मित झाला उठले रोमांच त्यास नेरदेवा ।  
 करुनी साष्टांग नमन बोले जोडोनि हस्त नर देवा ॥ ११-१४ ॥  
 तुझिया देहीं पाहें सुरभूतविशेष सर्व संघ जग ।  
 कमलासनस्थ विधि हर देव ऋषी दिव्य सर्व ते भुजग ॥ ११-१५ ॥  
 बहु कर उदर नयन मुख अनंतरूपा चहुंकडे दिससी ।  
 आद्यंत मध्य न तुला विश्वशा विश्वरूप तूं अससी ॥ ११-१६ ॥  
 चक्र-किरीट-गदा-धर दिससी सर्वत्र चहुंकडे दीप्त ।  
 सप्रभ अशक्य आम्हां अचिंत्य दीप्तार्क वह्निसम आप्त ॥ ११-१७ ॥  
 अक्षर तूं वेद्य परम अव्यय आश्रय जगा न सामान्य ।  
 शाश्वत धर्में त्राता जुनाट पूरुष मला असा मान्य ॥ ११-१८ ॥  
 दीप्ताग्नि मुखहि बहुकर रवि-शशि नयन बहुवीर्य या तूतें ।  
 आद्यंत मध्यही ना पाहें मी स्वप्रकाशहेतूतें ॥ ११-१९ ॥  
 भूस्वर्गांचें अंतर दिशाहि एक्याचि पाहूनि तुझें त्रिलोक संतप्त ॥ ११-२० ॥  
 येती सुर शरण तुला कोणी कर जोडुनी भयें गाती ।  
 स्वस्थ असे वंदुनि मुनि सिद्धहि करिती स्तुती तसे गा ती ॥ ११-२१ ॥  
 वसुरुद्रादित्यमरुत् विश्वेदेवोष्मपाश्विनीकुमर ।  
 गंधर्व यक्ष साध्यहि विस्मित पाहाति सिद्धवर अमर ॥ ११-२२ ॥  
 त्यामार्जीं बहु दाढा मांड्या मुख उदर नयन पद कर ते ।  
 विक्राळ घोर तूझें रूप जगासह मला व्यथा करतें ॥ ११-२३ ॥  
 बहुवर्ण नभःस्पर्शीं विस्तृत मुख दीप्त विपुल नेत्रांस ।  
 तेज सख्या तुज पाहूनि गेलें मम धैर्य पावले त्रास ॥ ११-२४ ॥  
 दंष्ट्रा कराल वदनें तूझीं काळाग्नितुल्य देवेशा ।  
 पाहूनि दिशाहि भुललों सुखहि न मज हो प्रसन्न जगदीशा ॥ ११-२५ ॥  
 हे धार्तराष्ट्र सारे आणिकही भूमिपाळ तत्पक्षी ।  
 भीष्म द्रोणहि कर्णहि तैसे जे वीर आमुच्या पक्षीं ॥ ११-२६ ॥  
 दंष्ट्रा कराल भ्यासुर जीं वदनें रिघति त्यांत संपूर्ण ।  
 दांतांत लागले जे कोणी त्यांचीं शिरें दिसति चूर्ण ॥ ११-२७ ॥  
 सागरसन्मुख जाती वेग नद्यांचे जसेहि नीरांचे ।  
 तेविं तुझ्या दीप्तमुखीं समूह निघती नृलोक वीरांचे ॥ ११-२८ ॥  
 जैसे दीप्ताग्निमधें वेगेंचि पतंग पडुनि मरताती ।  
 तैसे वदनीं तुझिया मरावया लोक शीघ्र शिरताती ॥ ११-२९ ॥  
 सर्वत्र दीप्त वदनें लोकांचा करिसि भक्षुनी ग्रास ।

कांती अत्युग्र तुझ्या तापविती या जनां समग्रास ॥ ११-३० ॥  
तूं कोण उग्ररूपी वद तुज नमितों प्रसन्न हो आद्या ।  
तुज जाणों इच्छितसें प्रवृत्ति नेणें तुझी स्वसंवेद्या ॥ ११-३१ ॥  
मी लोक संहाराया झालों काळ प्रवृद्ध ऐसा रे ।  
योद्धे रणीं उभे जे तुजवांचुनि उतरतील हे सारे ॥ ११-३२ ॥  
यास्तव उठ तूं यश घे म्य्यं तों वधिले अधीच सर्व अजीं ।  
करि युद्ध राज्य अपुलें जिंकीं तूं हो निमित्तमात्र अजी ॥ ११-३३ ॥  
भीष्म द्रोण जयद्रथ कर्ण तसे अन्य वीरहि प्रथित ।  
म्यां वधिल्यांस वधीं तूं जिंकिसि रिपु युद्ध कर न हो व्यथित ॥ ११-३४ ॥  
का म्पे भ्याल्याहुनि मी कर जोडुनि कृष्णवचन पांडव तें ।  
ऐकुनि पुनरपि सद्गद बोले घडिघडि करोनि दंडवतें ॥ ११-३५ ॥  
जग सर्व हृषीकेशा यशें तुझ्या हृष्ट आणि अनुरक्त ।  
राक्षस पळति भयानें नमिती तुज सिद्धसंघ हे युक्त ॥ ११-३६ ॥  
तुज जन न कां नमिति ते ब्रह्म्याला थोर आद्य तूं कर्ता ।  
अव्यक्ताहुनि पर तूं अक्षर तूंही अनंत तूं भर्ता ॥ ११-३७ ॥  
पुरुष परंधाम परम विश्वमया आदिदेव तमभेत्ता ।  
विश्व व्याप्त तुवां हें पुरातनानंत वेद्य तूं वेत्ता ॥ ११-३८ ॥  
प्रपितामह प्रजापति तूं शशि वरुणाग्नि वायु तो शमन ।  
नमितों सहस्रदां मी मागुनि करितों पुनः पुन्हा नमन ॥ ११-३९ ॥  
सर्वत्र तूज सर्वां नमितो देवा पुढेहिं अणि मागें ।  
अतिविक्रम तूं व्यापिसि तुज नमिति सर्व लोक या मागें ॥ ११-४० ॥  
स्नेहें अणि प्रमादें नेणुनि महिमा सखा म्हणुनि सदयां ।  
वदलों हेंचि तुला मी हे कृष्णा हे यदूत्तमा सखया ॥ ११-४१ ॥  
हास्यें करिता झालों सुखशयन क्रीडनाशनासन मी ।  
एकांतीं लोकांतीं करीं क्षमा मी क्षमापनार्थ नमीं ॥ ११-४२ ॥  
स्थिरचर लोकांचा तूं बाप गुरु श्रेष्ठ आणि पूज्य महा ।  
न तुज समान अधिक कुणि त्रिजगीं तूझा प्रभाव अनुपम हा ॥ ११-४३ ॥  
यास्तव साष्टांग नमीं प्रसन्न हो मज करीं क्षमा ऐशी ।  
जैसी करि बाप सुता मित्र सख्या कीं प्रिय प्रिया तैसी ॥ ११-४४ ॥  
पूर्वीं न देखियेलें उठले रोमांच यास पाहूनी ।  
भयभीतमना मज तें दावीं रूप प्रसन्न होऊनी ॥ ११-४५ ॥  
चक्र किरीट गदा तें धरि पहिलें रूप तूं चतुर्बाहो ।  
अमितकरा विश्वतनू त्या रूपें इच्छितों तुला पाहों ॥ ११-४६ ॥  
म्यां रूप आत्मयोगें तोषुनि तुज परम दाविलें तें जें ।  
तुजविण अन्य न पाहे विश्व अनंताद्य युक्त जें तेजें ॥ ११-४७ ॥  
नरलोकीं उग्रतपें दानमखें कर्म-वेद-अध्ययनें ।

त्या रूपें मी तुजविण शक्य पहाया न अन्य या नयनें ॥ ११-४८ ॥  
 घोर स्वरूप पाहुनि न हो व्यथा मूढभाव बापा हा ।  
 निर्भय संतुष्ट मनें माझे पूर्वस्वरूप बा पाहा ॥ ११-४९ ॥  
 बोलुनि ऐसें पुनरपि दावी निज रूप तो तया श्वासी ।  
 होउनि सौम्य श्रीहरि भ्याल जो पार्थ त्यासि आश्वासी ॥ ११-५० ॥  
 हें मानुषरूप तुझे पाहुनि सौम्य प्रसन्नचित्त असें ।  
 स्वस्थ प्रकृतिहि झाली वाटे मी जन्मलो म्वि आजि असें ॥ ११-५१ ॥  
 जें देखिलें तुवां रे अशक्य जें रूप तें पहायास ।  
 पाहों इच्छति सुरही माझ्या रूपास ते महायास ॥ ११-५२ ॥  
 या परिचा मी दानें यज्ञें वेदें तपेहि सायासें ।  
 शक्य पहायास नसें जैसें त्वां देखिलें अनायासें ॥ ११-५३ ॥  
 ऐसा मी परि एका भक्तीनें लभ्यही प्रवेशाया ।  
 जाणावया पहाया तत्त्वे मी सुलभ समज ऐशा या ॥ ११-५४ ॥  
 मी तों परम जयाला मम अर्चक आणि नित्य मद्भक्त ।  
 निर्वैर सर्व भूतीं पावे मातें असंग तो युक्त ॥ ११-५५ ॥

संतत युक्त असे जे उपासिती भक्त तुज तुझ्याचि मते ।  
 अक्षर अव्यक्त भजति त्यांतहि ते कोण योगवित्तम ते ॥ १२-१ ॥  
 ठेवुनि मजवरि मन जे परम श्रद्धा धरोनि हे अन्य ।  
 मातें उपासिती जे ते मजला युक्ततम महामान्य ॥ १२-२ ॥  
 अव्यक्त ध्रुव अक्षर सर्वग ज्या निर्गुणांत मन नचळ ।  
 कूटस्थ अनिर्देश्यहि उपासिती जे अचिंत्य अणि अचळ ॥ १२-३ ॥  
 सर्वत्र तुल्यदृष्टी इंद्रियगतिचें करोनियां दमन ।  
 सर्व प्राणिहितीं जे तत्पर पावति मलाच ते अमन ॥ १२-४ ॥  
 अव्यक्तसक्तमन जे होताति क्लेश त्यांचिया देहीं ।  
 अव्यक्त गतीतें बा बहुत क्लेशेंचि पावती देही ॥ १२-५ ॥  
 माझ्या ठायीं सर्वहि कर्मे जे अर्पुनीहि मत्पर ते ।  
 ध्याती उपासिती मज अनन्य त्यांचा न योग तो परते ॥ १२-६ ॥  
 कुंतीतनया त्यांचा दुःखप्रद मृत्युयुक्त भवसिंधू ।  
 अटवूनि उद्धरीं मी नेटें त्यांलागिं दीनजनबंधू ॥ १२-७ ॥  
 ठेवीं मजवरि मन तें पार्था बुद्धीसही न दे परतूं ।  
 निःसंशय मजमाजीं प्रवेशसी पांडवा अतःपर तूं ॥ १२-८ ॥  
 जरि शक्य न होय तुला मजमाजीं अचळ मन समाधानें ।  
 तरि तूं मज पावाया इच्छीं अभ्यास-योग-संधानें ॥ १२-९ ॥  
 अभ्यास न होय जरी तरि मत्प्रीत्यर्थ विहित कर्म करीं ।  
 करितां मदर्थ कर्मे पावसि तूं सिद्धि आत्मसौख्य करीं ॥ १२-१० ॥  
 हेंही जरि तुज नोहे तरि करि माझाचि आश्रय स्वच्छ ।

जिंकुनि मन हें पार्था टाकावें सर्व कर्मफळ तुच्छ ॥ १२-११ ॥  
ज्ञानहि अभ्यासाहुनि शुभकर तें ध्यान त्याहुनीहि पर ।  
त्याहुनि कर्म-फळाचा त्याग त्यागेंचि शांति या उपर ॥ १२-१२ ॥  
मैत्र क्षमी सदयही सर्वाभूतीं सदैव अद्वेष्टा ।  
निर्मम निरहंकारी ज्याची दुःखीं सुखींहि सम चेष्टा ॥ १२-१३ ॥  
संतत योग करी जो मनोजयानें सदैव संतुष्ट ।  
अर्पी मन बुद्धि मला दृढ निश्चय भक्त जो मला इष्ट ॥ १२-१४ ॥  
भीती लोक न ज्याला लोकां भीतो न जो मला भजतो ।  
हर्ष क्रोध भय अणी उद्वेगें मुक्त आवडे मज तो ॥ १२-१५ ॥  
जो शुचि दक्ष गतव्यथ निस्पृह जो पूर्ण सुगुणराशीन ।  
सर्वोद्योगत्यागी तो प्रिय मज भक्त अति उदासीन ॥ १२-१६ ॥  
हर्ष द्वेष नसे ज्या न करी शोक स्पृहा महाघोर ।  
टाकी शुभाशुभां जो प्रिय मजला भक्तियुक्त तो थोर ॥ १२-१७ ॥  
सम शत्रु मित्र ज्याला समान तैसाचि मान अपमानीं ।  
त्यागी जो संगतें शीतोष्णीं सौख्यदुःख सम मानी ॥ १२-१८ ॥  
निंदा स्तुति तुल्य जया गेह त्यागोनि भक्तिला सजला ।  
संतुष्ट यथा लाभें मौनी स्थिरबुद्धि तो रुचे मजला ॥ १२-१९ ॥  
पार्था हें धर्म्यामृत यथोक्त सद्भक्त यास जे भजती ॥  
विश्वासू मत्पर ते प्रीति तयांची असेच मज बहु ती ॥ १२-२० ॥

हें तव शरीर पार्था वर्णियलें क्षेत्र तत्त्ववेत्त्यानीं ।  
त्यातें जाणें बा जो तोचि क्षेत्रज्ञ बोलिला त्यांनीं ॥ १३-१ ॥  
क्षेत्रज्ञ सर्व भूतीं जो तो मी जाण न करि अनुमान ।  
क्षेत्रक्षेत्रज्ञाचे ज्ञानचि जें होय तें मला मान ॥ १३-२ ॥  
तें क्षेत्र होय जेथुनि जया विकारें जसेंहि संक्षेपें ।  
तूं ऐक ज्या प्रभावं युक्त क्षेत्रज्ञ हेंहि संक्षेपें ॥ १३-३ ॥  
बहुधा वर्णित ऋषिंनीं सुज्ञानींहीं अनेकविध श्रुतिंत ।  
तें ब्रह्मसूत्रपादें सहेतुकें निश्चयात्मकें गीत ॥ १३-४ ॥  
पंचमहाभूतें ही बुद्धी अव्यक्त अणि अहंकार ।  
एकादशेंद्रियें ते पंच विषय करिति जे बहु विकार ॥ १३-५ ॥  
संघात चेतना धृति वैरेच्छा दुःख सौख्यहि विकारी ।  
क्षेत्र तुला संक्षेपें कथिलें हें तूं अहेसि अधिकारी ॥ १३-६ ॥  
मानत्याग अदंभ क्षांति सरळता तशीचहि अहिंसा ।  
स्थैर्य मनोजय शुचिता गुरुसेवा करिति ताप जे हिंसा ॥ १३-७ ॥  
त्याग अहंकाराचा अणि वर्जन इंद्रियार्थ तोषांचें ।  
दर्शन घडीघडीही जन्मजराव्याधिदुःखदोषांचें ॥ १३-८ ॥

सक्त न होतां असणें अलिप्त सर्वत्र दार सुत गेही ।  
समचित्त नित्य होणें इष्टानिष्टोपपत्तियोगेही ॥ १३-९ ॥  
पार्था अनन्ययोगें अव्यभिचारी मतीस मम भजनीं ।  
तैसी या जनसंगीं अप्रीति प्रीति पांडवा विजनीं ॥ १३-१० ॥  
अध्यात्मज्ञानरती तत्त्वज्ञानार्थदृष्टि हें ज्ञान ।  
कथिलें तुज म्यां पार्था जें या व्यतिरिक्त तेंचि अज्ञान ॥ १३-११ ॥  
कथितों जें ज्ञेय तुला जाणुनियां अमृत पावती सत्य ।  
तें ब्रह्म अनादि परम न स्थूल न सूक्ष्म तें असे नित्य ॥ १३-१२ ॥  
सर्वत्र पाद कर जें तैसें सर्वत्र हो उदारा हे ।  
सर्वत्र नयन शिर मुख सर्व व्यापूनि जें सदा राहे ॥ १३-१३ ॥  
जें सर्वेन्द्रियवर्जित करि सर्वेन्द्रियगुण प्रकाशातें ।  
सर्वाधार अस्कतहि निर्गुण परि भोगितो गुणांशातें ॥ १३-१४ ॥  
भूतीं अंतर्बाह्य व्यापक जें चरहि आणि जें अचर ।  
न कळे सूक्ष्म म्हणोनी संनिधवतीं तसेंहि दूरतर ॥ १३-१५ ॥  
भिन्नहि नसोनि भूतीं भिन्नपरि राहतें समग्रासी ।  
ते ज्ञेयहि भूतांचें पोषक अणि निर्मुनी जगत्रासी ॥ १३-१६ ॥  
ज्योतींत ज्योति असें वर्णिलें पांडवा तमापरतें ।  
ज्ञान ज्ञेय ज्ञानप्राप्यहि सर्वांतरीं न यापरतें ॥ १३-१७ ॥  
ऐसें क्षेत्रज्ञान ज्ञेयहि उपदेशिलेंचि संक्षेपें ।  
मद्भक्त जाणुनी हें मद्भावा पावती अविक्षेपें ॥ १३-१८ ॥  
पुरुष प्रकृती दोनी जाण अनादी कधीं न उद्भवती ।  
गुण आणि विकारहि ते प्रकृतीपासाव जाण संभवती ॥ १३-१९ ॥  
हे प्रकृति काय कारण कर्तृत्वीं कथियली समज हें तूं ।  
तैसा सुखदुःखाचा भोक्तृत्वीं पुरुष बोलिला हेतू ॥ १३-२० ॥  
प्रकृतिस्थ पुरुष होउनि भोगि प्रकृतिगुणचि नेणुनी माया ।  
अधमोत्तम योनिंतही कारण गुणसंग यास जन्माया ॥ १३-२१ ॥  
द्रष्टा अनुमोदकही पुरुषहि भोक्ता महेश अणि भर्ता ।  
यपरि बोलियला तो या देहाहुनि असे पर अकर्ता ॥ १३-२२ ॥  
यापरि पुरुष प्रकृती जाणे गुणसहित त्यांत नर कोणी ।  
असतांहि तो प्रपंचीं न पवे जन्मासि जाण परतोनी ॥ १३-२३ ॥  
कोणी हृदयीं चिंती ध्यानं आत्म्यासि पाहती अपर ।  
कोणी सांख्यें योगें पाहति कर्मेहि तोचि योग पर ॥ १३-२४ ॥  
कोणी हृदयीं ऐसें गुरुवचनें मात्र ऐकुनी पुरती ।  
पार्था उपासिती ते श्रवणीं तत्परहि मृत्युतें तरती ॥ १३-२५ ॥  
जितुके जें का होतें पार्था स्थावर तसेंचि जंगम तें ।  
क्षेत्रक्षेत्रज्ञाच्या योगें तें जाण वेदशास्त्रमतें ॥ १३-२६ ॥

राहे भूतीं जो सम भूत विनाशीं न नाश ज्या असतो ।  
 परमेश्वरासि यापरि पार्था जो पाहणार डोळस तो ॥ १३-२७ ॥  
 ईश्वर सम सर्वत्र स्थित पाहे तोचि या उरमगती ।  
 आपण अपुल्या घाता न करुनही पावतोचि परम गती ॥ १३-२८ ॥  
 कुंतीतनया कर्म करिती ते जाण सर्वही प्रकृती ।  
 आत्मा कर्ता न असें पाहे जो तोचि पाहतो सुकृती ॥ १३-२९ ॥  
 भूतांचें नानात्वहि एक्या ब्रह्मींच आणि विस्तार ।  
 ब्रह्मापासुनि पाहे पावे ब्रह्म प्रपंचविस्तार ॥ १३-३० ॥  
 निर्गुण अनादि म्हणुनी अविनाशी जाण सत्य परमात्मा ।  
 देही असुनि अकर्ता नित्य असें जण हेचि माहात्मा ॥ १३-३१ ॥  
 जैसा सूक्ष्मत्वास्तव सर्वगतासी न लेपहि नभास ।  
 तैसा सर्वव्यापक देही आत्मा अलिप्त अवभास ॥ १३-३२ ॥  
 सकळहि लोकां जैसा करि कौतेया प्रकाश हाच रवी ।  
 क्षेत्र क्षेत्रज्ञहि तो तैसा करुनी प्रकाश संचरवी ॥ १३-३३ ॥  
 ते ज्ञानचक्षुयोगें क्षेत्र-क्षेत्रांत उभय अंतर तें ।  
 मोक्षहि जनप्रकृतिचा जाणति पद परम त्या न अंतरतें ॥ १३-३४ ॥

पुनरपि परम ज्ञान ज्ञानोत्तम जें हरी कुबुद्धीतें ।  
 कथितों ज्यातें जाणुनि गेले मुनिवर्य परम सिद्धीतें ॥ १४-१ ॥  
 याचि ज्ञानाधारें ठेले मद्रूप होउनी सुमती ।  
 जन्मति सृष्टींत न ते प्रळयीं पार्था कधीं न ते भ्रमती ॥ १४-२ ॥  
 माझी गर्भाधान-स्थानप्रकृती असेचि तीमाजीं ।  
 गर्भाधान करीतों भूतांची होति तेथुनी राजी ॥ १४-३ ॥  
 सर्वहि योनीमाजीं जे जे होताति पांडवा देह ।  
 त्यांची माया प्रकृती बीजप्रद मी पिता न संदेह ॥ १४-४ ॥  
 सत्त्वरजस्तम हे गुण प्रकृतीपासोनि होति या देहीं ।  
 बांधिति अव्यय जीवा जेणें अपणासि मानितो देही ॥ १४-५ ॥  
 सत्त्व अनामय तेथें निर्मळ म्हणुनी असे प्रकाशकर ।  
 ज्ञान सुखाच्या संगीं बांधिति जीवा करोनियां निकर ॥ १४-६ ॥  
 करि अनुरागहि तृष्णा-संगापासोनि होति सत्त्व-रजें ।  
 कर्माच्या संगीं हा जीव असे बद्ध जाण त्याचि रजें ॥ १४-७ ॥  
 मोहक सर्वहि जीवा अज्ञानें होय पांडवा तम तें ।  
 अलस प्रमाद निद्रेमाजीं जीवास बांधुनी तमतें ॥ १४-८ ॥  
 करितें रज कर्मातें सत्त्व करी पांडवा प्रसादातें ।  
 ज्ञानातें आवरुनी करितें पार्था तम प्रमादातें ॥ १४-९ ॥  
 मोडुनि रज-तम होतो सत्त्वगुणोत्कर्ष हें मला गमतें ।

सत्त्व-तमा सोडुनि रज रज-सत्त्वा होय मोडुनी तम तें ॥ १४-१० ॥  
ज्ञानप्रकाशहि करी करि सर्वेन्द्रियगणीं प्रकाशातें ।  
तेव्हां तें सत्त्वपदा जाणावें वाढलें अकाशातें ॥ १४-११ ॥  
करवी कर्म सदा जें अशांति-लोभप्रवृत्तिसी भजतें ।  
इच्छाही करित बहू वृद्धिंगत जाणिजे तदा रज तें ॥ १४-१२ ॥  
अज्ञान अप्रवृत्ती प्रमाद अणि मोह जेधवां वाढे ।  
तेव्हां जाण सख्या तूं तम तें वृद्धीस पावलें गाढें ॥ १४-१३ ॥  
सत्त्वोत्कर्षामाजीं देही पावे जरी तनुप्रलया ।  
तेव्हां पार्था अमल ब्रह्मविदांच्याचि पावतो निलया ॥ १४-१४ ॥  
घे जन्म कर्मठायीं प्राणी कुंतीसुता विवृद्धरजें ।  
तमवृद्धीत मरे जो तिर्यग्योनीत जन्म घे नर जें ॥ १४-१५ ॥  
फल उत्तमकर्माचें निर्मळ सात्त्विक सुखासि जें फळतें ।  
फळ अज्ञान तमाचें दुःख रजांचेंहि बोलती फळ तें ॥ १४-१६ ॥  
लोभ रजापासुनि तो सत्त्वापासोनि होतसे ज्ञान ।  
प्रसवेहि तमोगुण तो पार्था मोह प्रमाद अज्ञान ॥ १४-१७ ॥  
उत्तम लोका जातो सत्त्वगुणी करुनि दोषनिःपात ।  
मध्ये राजस असती जे तमवृत्तिस्थ त्यां अधःपात ॥ १४-१८ ॥  
कर्ता गुणाहुनि दुजा नाही हे पाहणार जो पाहे ।  
निर्गुण आत्मा जाणुनि पावे मझाव जाण बापा हे ॥ १४-१९ ॥  
देहोद्भव त्रिगुण हे लंघोनि जाय जो सख्या देहीं ।  
जन्म-जरा-मृति-दुःखें मुक्त ब्रह्मचि स्थितींत ना देही ॥ १४-२० ॥  
उल्लंघुनी गुणातें माधवराया मुनी कसा असतो ।  
त्याचा आचार कसा कोण्या चिन्हेंकरोनि तो वसतो ॥ १४-२१ ॥  
पार्था प्रकाश आणि प्रवृत्तिमोह प्रवृत्त हे असतां ।  
न द्वेषित तो योगी इच्छीनाही प्रवृत्त हे नसतां ॥ १४-२२ ॥  
वसत उदासीन असा होय गुणेंकरुनियां न चंचळ तो ।  
गुण वर्तति हे ऐसें जाणुनि राहे कधी न जो चळतो ॥ १४-२३ ॥  
ढेंकुळ धोंडा सोनें समजा निंदा स्तुतीहि ज्या सम ती ।  
प्रिय अप्रिय सुखदुःखहि सम ज्या जो स्वस्थ धीर सरसमती ॥ १४-२४ ॥  
सर्वारंभत्यागी ज्याला रिपु-मित्रपक्षहि समान ।  
म्हणति गुणातीत तया ज्यास असे तुल्य मान अपमान ॥ १४-२५ ॥  
सेवी मातें पार्था अव्यभिचारी धरोनि भावातें ।  
त्रिगुणातें उल्लंघुनि पावे तो ब्रह्मरूपभावातें ॥ १४-२६ ॥  
अविनाशी जो मोक्षहि शाश्वत जो धर्म आणि जो निगम ।  
निश्चित सुख जें त्याचा आश्रय मी भक्तिनेंच मी सुगम ॥ १४-२७ ॥

पर्णे छंदें ज्याला शाखा कालीहि ऊर्ध्व ज्या मूळ ।

अव्यय अश्वत्थ वदति जाणे जो त्या कळे श्रुतीमूळ ॥ १५-१ ॥  
 गुणवृद्ध विषयपल्लव शाखा अध ऊर्ध्व ज्यास विस्तरती ।  
 कर्मानुबद्धमूळें विश्वीं अध ऊर्ध्व करिति विस्तर तीं ॥ १५-२ ॥  
 न कळे त्याचें रूपहि आद्यंत स्थितिहि धुंडितां शास्त्रें ।  
 अश्वत्थरूढमूळें छेदोनीयां असंगदृढशस्त्रें ॥ १५-३ ॥  
 मग तें पद धुंडावें ज्यातें पावुनि न मागुते फिरती ।  
 आदीपुरुष भजे तो प्रवृत्ति तेथुनि जुनाट जे स्फुरती ॥ १५-४ ॥  
 मानेच्छा मोहरहित अध्यात्मज्ञान योग आरूढ ।  
 सुख दुःख द्वंद्व न ज्यां अव्यय पद पावतीच आरूढ ॥ १५-५ ॥  
 न रवी ना अग्नि शशी भासविती ज्यास बा तुझी आण ।  
 ज्यातें पावुनि न फिरति तें माझे परम धाम तूं जाण ॥ १५-६ ॥  
 प्राचीन जीवलोकीं मदंश जीव स्वरूप भोगार्थ ।  
 प्रकृतिस्थ मनःषष्ठां आकर्षीं इंद्रियांसि हा अर्थ ॥ १५-७ ॥  
 तनुच्या त्यागीं ग्रहणीं देहाचा ईश जीव हीं साहा ।  
 घेउनियां जाय तसा सुमनाचा गंध वायु जैसा हा ॥ १५-८ ॥  
 चक्षु श्रोत्र घ्राण त्वक् जिह्वा पां हीं अधिष्ठान ।  
 पांडुसुता हीं पाहीं सेवी विषयां तनूंत निष्ठा न ॥ १५-९ ॥  
 देह त्यागी कैसा गुणयुक्त कसा तनूमधें गूढ ।  
 भोगी विषयांस कसा ज्ञानी हें जाणती न ते मूढ ॥ १५-१० ॥  
 योगी हृदयस्था या यत्नें पाहोनियां सुधी रमती ।  
 यत्नहि करितां अकुशल यासि न ते पाहती अधीरमती ॥ १५-११ ॥  
 जें तेज या रवींत प्रकाशवी या समग्र विश्वास ।  
 जें अग्नींत शशींतहि माझे तें तेज मानिं विश्वास ॥ १५-१२ ॥  
 तेजें पृथ्वींत रिघुनि भूतांचा भार मीच सोशीतों ।  
 रसमय चंद्रहि होउनि मी सकळां औषधींस पोशीतों ॥ १५-१३ ॥  
 प्राण्यांचें देहीं बा अग्नि असे जाण तूज सुचवीतों ।  
 प्राणापानांसह मीं चतुर्विधानांसि मीच पचवीतों ॥ १५-१४ ॥  
 ज्ञान स्मृति विस्मृतिही मजपासोनीच मी असें स्वस्थ ।  
 सर्वश्रुतिचाही मी वेद्यहि सर्वेद्र सर्व हृदयस्थ ॥ १५-१५ ॥  
 पुरुषद्वय या लोकीं क्षर अक्षर ऐक सांगतों आतां ।  
 क्षर तो सर्वहि भूतें अक्षर कूटस्थ बोलिजे ताता ॥ १५-१६ ॥  
 अन्य क्षराक्षराहुनि मी उत्तम पुरुष म्हणति परमात्मा ।  
 लोकत्रयीं पृश्रवेशुनि धरि अव्यय ईश जो जग महात्मा ॥ १५-१७ ॥  
 क्षरभिन्न असें यास्तव उत्तम मी अक्षराहुनीच असें ।  
 यास्तव लोकीं वदीं पुरुषोत्तम मीच बोलताति असें ॥ १५-१८ ॥  
 पुरुषोत्तम मीच असें मनीं असंमूढ जाणतो मज तो ।



मग सर्व जाणता मज सर्वां भावेंहि तो मला भजतो ॥ १५-१९ ॥  
हें गुह्य शास्त्र तुज म्यां कथिलें अनघा जनांस ताराया ।  
कृतकृत्य आणि सुमती हें जाणुनि होय भारता राया ॥ १५-२० ॥

ज्ञानोपायीं निष्ठा ज्ञानस्वाध्याय चित्तशुद्धि महा ।  
निर्भयता तप यज्ञहि पार्था तैसी अवक्रता दम हा ॥ १६-१ ॥  
भूतदया अक्रोध त्याग अपैशून्य आसणें नित्य ।  
शांति अहिंसा मृदुता लजा स्थिरता अलोभ आणि सत्य ॥ १६-२ ॥  
अद्रोह अमान तशी शुचिता तेज क्षमा धृति अहो ती ।  
षड्विंशति गुण पार्था दैवी संपत्तिच्या नरा होती ॥ १६-३ ॥  
अज्ञान आणि दंभ क्रोध क्रूरत्व दर्प अभिमानें ।  
त्याच्या ठायीं असती ज्याला संपत्ति आसुरी माने ॥ १६-४ ॥  
दैवी संपत्ति सदा मुक्त करी आसुरी करी बद्ध ।  
न करीं खेद अहेसी दैवीसंपत्तिवंत तूं शुद्ध ॥ १६-५ ॥  
भूतांचा उद्भव तो द्विविध असे दैव आणि आसुर तो ।  
कथिला विस्तृत दैवहि आसुर ऐकावयासि चित्त रतो ॥ १६-६ ॥  
नेणति प्रवृत्ति आणि ते निवृत्ति असुर-स्वभाव नर ते ।  
शौचीं सत्याचारीं त्यांचें मानस कदापिही न रते ॥ १६-७ ॥  
जग अप्रतिष्ठ आणिक अनीश्वर असत्य हेंचि जग मान्य ।  
स्त्रीपुरुषोद्भव बोलति कामाविण हेतु मानिती नान्य ॥ १६-८ ॥  
नष्टात्मे अल्पमती अनीश जग हेंचि दृष्टि धरणार ।  
विश्वक्षयार्थ उपजति रिपु हे अत्युग्र कर्म करणार ॥ १६-९ ॥  
दुष्पूर काम सेवुनि पार्था मद मान दंभ त्यास असे ।  
मोहें दुराग्रही जे अशुचिव्रत ते प्रवर्ततीच असे ॥ १६-१० ॥  
मरणावधि अतिशय जे चिंतेचा घेति फारसा लाहो ।  
अतिसक्त कामभोगीं निश्चित पुरुषार्थ-भोग ज्याला हो ॥ १६-११ ॥  
विषयांच्या भोगास्तव अन्यायें क्रोध-कामतत्पर ते ।  
इच्छतिहि अर्थसंचय आशा-शत-पाशबद्ध ते पुरते ॥ १६-१२ ॥  
हें अद्य प्राप्त मला मी याहि मनोरथासि साधीन ।  
हें मज आहे प्रस्तुत हेंहि पुन्हा धन करीन आधीन ॥ १६-१३ ॥  
हा शत्रु वधियला म्यां इतरहि मारीन चित्त तेंचि असे ।  
ईश्वर मी भोगी मी बलवान् मी सिद्ध मी सुखीहि असें ॥ १६-१४ ॥  
मी ज्ञानयुक्त आढ्यहि मज ऐसा अन्य कोणता आहे ।  
होमिन देईन सुखी होइन मोहें अशास्त्रमति पाहें ॥ १६-१५ ॥  
जे मोहजाळ-बद्ध भ्रमति अनेका मनोरथीं नर कीं ।  
आसक्त विषयभोगीं पडती ते जाण घोरतर नरकीं ॥ १६-१६ ॥

जे धन-मान-मदावृत मी अनुपम थोर ज्यांस हें माने ।  
 यज्ञाभासें यजिती अविधीनें यश-निमित्त दंभानें ॥ १६-१७ ॥  
 काम-क्रोध-अहंकृति बलदर्पांचें सदैव ते थोर ।  
 निजपरदेहीं मातें द्वेषिति दर्पां करोनिही घोर ॥ १६-१८ ॥  
 द्वेषी क्रूर नराधम जे अशुभ तयांसि नित्य संसारी ।  
 आसुरयोनीमाजी टाकीतों जाण मीच कंसारी ॥ १६-१९ ॥  
 आसुरयोनी पावति जन्मोजन्मीहि मूढ अवनीत ।  
 मजला न पावुनी ते जन्मति त्याहूनि ते कुयोनीत ॥ १६-२० ॥  
 नरकद्वारें त्रिविध स्वनाश करि वश्य करुनि युक्तीनीं ।  
 यास्तव काम क्रोधहि हे शत्रू टाकिजेत कीं तीनीं ॥ १६-२१ ॥  
 हीं तीन तमोद्वारें यांपासुनि मुक्त जो सदा बापा ।  
 साधुनि आत्मश्रेयहि अणि पावे मोक्ष जाण निष्पापा ॥ १६-२२ ॥  
 जो शास्त्रविधानातें टाकुनि पार्था यथेच्छ आचरतो ।  
 तो सिद्धीतें न पवे न सुखी मोक्षीहि तो न संचरतो ॥ १६-२३ ॥  
 कार्याकार्य-विचारी यास्तव शास्त्र प्रमाण तुज ताता ।  
 जाणुनि शास्त्रविधीतें कर्म करायासि योग्य हो आतां ॥ १६-२४ ॥

शास्त्रविधीतें नेणुनि लोकाचारेंच भक्तिनें यजिती ।  
 त्यांची निष्ठा कैसी सत्त्वातें कीं रजस्तमा भजती ॥ १७-१ ॥  
 लोकाचारीं मुक्ता वर्तति देहीं स्वभावजा भक्ती ।  
 सात्त्विक राजस तामस त्रिविधा घडतेचि ऐक वा युक्ती ॥ १७-२ ॥  
 सर्वांच्या सत्त्व-रज श्रद्धेचीही घडे तशी सोय ।  
 श्रद्धामय हा पुरुष श्रद्धा जी ज्यास तोचि तो होय ॥ १७-३ ॥  
 सात्त्विक देवगणातें राजस ते यजिति यक्षरक्षातें ।  
 भूत-प्रेत गणातें इतरहि तामस धरोनि लक्षातें ॥ १७-४ ॥  
 करिती घोर तपातें जन जे कुंतीसुता अशास्त्रोक्त ।  
 दंभाहंकाराश्रित आणिक ते काम राग बळसक्त ॥ १७-५ ॥  
 शोषिति निजपर देहीं भूतग्रामास जाण तूं सुज्ञा ।  
 पीडिति हृदयस्था मज त्या आसुर निश्चयें महा अज्ञा ॥ १७-६ ॥  
 सर्वांचा आहार त्रिविध प्रिय सत्य हें मनीं आण ।  
 तप आणि यज्ञ दानहि यांच्या भेदास ऐकुनी जाण ॥ १७-७ ॥  
 आयुष्यासह बळसुखहर्षप्रद करिति रोगसंहार ।  
 सस्नेह मनोज्ञ सुरस आवडती सात्त्विकांस आहार ॥ १७-८ ॥  
 दाहक अत्युग्र कटु क्षार तिखट रूक्ष जीव घेणारे ।  
 आहार राजसांचे रोगप्रद दुःख शोक देणारे ॥ १७-९ ॥  
 उच्छिष्ट अशुचि गतरस शीळनीळे जयांसि अति घाण ।

आहार तामसांला आवडती पांडवा असे जाण ॥ १७-१० ॥  
 सात्त्विक यज्ञ फळेच्छा-विरहित एकाग्रचित्त संयुक्त ।  
 वेदाज्ञाचि यजावें करिजे तो म्हणुनि शास्त्रविध्युक्त ॥ १७-११ ॥  
 इच्छा धरुनि फळाची करिजे तो त्यांत दंभही असतो ।  
 भारतकुलावतंसा कौतेया जाण यज्ञ राजस तो ॥ १७-१२ ॥  
 श्रद्धा मंत्र विधीही न ज्यांतही दक्षिणा नसे अन्न ।  
 पार्था सर्वज्ञ मुनी तामस हा यज्ञ बोलती भिन्न ॥ १७-१३ ॥  
 देवप्राज्ञद्विजगुरुपूजन तें ब्रह्मचर्य ना हिंसा ।  
 शौचार्जवसह म्हणती शारीरतपें न होय नरहिंसा ॥ १७-१४ ॥  
 अक्लेशकर वचन जें स्वाध्यायाचा सदैव अभ्यास ।  
 सत्य प्रिय हित म्हणती वाङ्मय तप हेंचि विदित सभ्यास ॥ १७-१५ ॥  
 चित्त प्रसन्न मौनहि मननिग्रह आणि भावसंशुद्धी ।  
 सौम्यत्वहि यापरि हें मानस तप बोलती महाबुद्धी ॥ १७-१६ ॥  
 परमश्रद्धेकरुनी या त्रिविध तपें मनोजयीं नर जे ।  
 त्यजुनि फळेच्छा तपती सात्त्विक तप जाण मिश्रितें न रजें ॥ १७-१७ ॥  
 सत्कार मान पूजा यांस्तव ज्यांचा असे समारंभ ।  
 म्हणती चंचल अध्रुव राजस तप हें जयामधें दंभ ॥ १७-१८ ॥  
 मोहें दुराग्रहें जें करिजे तें इच्छुनिच्छ परघात ।  
 अपुल्यातें पीडी जें तामस तप म्हणति दे अधःपात ॥ १७-१९ ॥  
 द्यावें म्हणवुनि दीजे प्रत्युपकारार्थ हें न करिजे तें ।  
 देशीं काळीं पात्रीं सात्त्विक हें दान म्हणति मुनि जे ते ॥ १७-२० ॥  
 प्रत्युपकारासाठीं फलइच्छेनें हि चित्तखेदानें ।  
 जें जाण देइजे तें राजस ऐसेंचि म्हणति तीं दानें ॥ १७-२१ ॥  
 देशी काळीं पात्रीं न देइजे तें न ज्यांत सत्कार ।  
 तामस तें दान म्हणति करिजेतें जें करोनि धिक्कार ॥ १७-२२ ॥  
 ॐ तत् सत् त्रिपदांनी ब्रह्माचें नांव बोलिजे त्रिविध ।  
 तेषें पूर्वीं केले देवद्विजयज्ञ सर्व हे विविध ॥ १७-२३ ॥  
 यास्तव ओमिति ऐसें उच्चारुनि जण वेदवेत्यांच्या ।  
 वर्तती यथाविधीनें तप-दान-मखक्रिया सदा त्यांच्या ॥ १७-२४ ॥  
 तदिती उच्छरुनियां फलसंधानहि मनीं न लक्ष्मी ।  
 करिजेतेंहि सदा हें तप दान मखक्रिया मुमुक्षुंनीं ॥ १७-२५ ॥  
 सद्भावें साधुत्वीं पार्था सदिति प्रयोग हा होतो ।  
 तैसा प्रशस्त कर्मी सच्छब्दचि योजिजेत आहो तो ॥ १७-२६ ॥  
 यज्ञीं तपीं हि दानीं जे स्थिति सदिति म्हणति वा पाहा ।  
 ब्रह्मार्थ कर्म हें जें वदति सच्छब्द यास बापा हा ॥ १७-२७ ॥  
 अश्रद्धेनें केलें तपिजेलें होमिलें दिलें लोकीं ।

संन्यासाचें आणि त्यागाचें तत्त्वही महाबाहो ।  
जाणों इच्छितसें मी सांग निराळें करोनि मज बा हो ॥ १८-१ ॥  
कर्में सकाम त्यांचा त्यागचि संन्यास जणती सुज्ञ ।  
सर्वहि कर्मफलाचा त्यागचि तो बोलती महाप्राज्ञ ॥ १८-२ ॥  
कोणी सदोष कर्में त्यागावीं म्हणति पांडवा प्राज्ञ ।  
कोणी म्हणती हें न त्यागावें दान कर्म तप यज्ञ ॥ १८-३ ॥  
त्यागाविषयीं निश्चय ऐकावा भारता स्वचितींही ।  
त्रिविध त्याग म्हणोनी वर्णियला जाण थोर जे तींहीं ॥ १८-४ ॥  
दान तप यज्ञ कर्महि न त्यागावें अवश्य हें कार्य ।  
मखदानतपें करुनी होती पावन मनीषि जे आर्य ॥ १८-५ ॥  
कर्में सख्या करावीं संग त्यागोनियां फळासहित ।  
ऐसें निश्चित पार्था संमत माझे असे जनास हित ॥ १८-६ ॥  
न्यास नियत कर्माचा पार्था कोणासही कधीं नसतो ।  
मोहानें केला जरि कर्माचा जाण त्याग तामस तो ॥ १८-७ ॥  
दुःख म्हणुनि कर्मातें कायक्लेशाचिया भयें त्यागी ।  
न पवे त्यागफळातें पार्था तो जाण राजस त्यागी ॥ १८-८ ॥  
कर्म अवश्य करावें जाणुनि ऐसें करी नियत कर्म ।  
त्यागुनि फळ अणि संगहि सात्त्विक तो जाण मान्य दे शर्म ॥ १८-९ ॥  
कुशलीं सक्त नसे जो अकुशल न द्वेषि कर्म मेधावी ।  
गतसंशय सात्त्विक तो त्यागी तेणेंचि मुक्ति शोधावी ॥ १८-१० ॥  
कोणा देहीं कर्में समूळ ताकावया न सामर्थ्य ।  
जो कर्मफळ त्यागी तो योगी बोलिजे असा अर्थ ॥ १८-११ ॥  
अनिष्ट इष्टहि मिश्रहि त्या कर्माचें फल त्रिविध आहे ।  
परलोकीं हें पावे सकाम संन्यासियां नसे बा हें ॥ १८-१२ ॥  
हें कारणपंचक बा उक्त सकळ कर्मसिद्धि होयास ।  
सांख्य महा-सिद्धांतीं मजपासुनि जाणिजे अहो यास ॥ १८-१३ ॥  
बहुविध अनेक चेष्टा कर्ता अणि दैवहि अधिष्ठानें ।  
नानाविध करण तसें जाणावीं पांच योगनिष्ठानें ॥ १८-१४ ॥  
अन्यायें वा न्यायें काया-वाचा-मनेंहि निजकार्य ।  
करिजे तें त्या लाहे हेतु सख्या पांच जाणती आर्य ॥ १८-१५ ॥  
ऐसें असतां तेथें आत्मा केवळ मलाहि मूढपण ।  
कर्ता म्हणोनि पाहे दुर्मति तो आंधळा स्वयें अपण ॥ १८-१६ ॥  
ज्याची बुद्धी अलिप्तहि ज्याचे चितीं कधींहि न अहंता ।  
तो या त्रैलोक्यातें मारुनियां जाण बद्ध न अहंता ॥ १८-१७ ॥

ज्ञान ज्ञेय ज्ञाता कर्माचा हा विधि त्रिविध आहे ।  
 कर्ता कर्म करण हा कर्माचा संग्रह त्रिविध पाहें ॥ १८-१८ ॥  
 ज्ञान अणि कर्मकर्ता त्रिविध असे त्रिगुणभेद या हेतू ।  
 सांख्ये हे सांगितले ऐकें पार्था यथार्थ पाहें तूं ॥ १८-१९ ॥  
 सर्वहि विभक्तभूती अव्यय अविभक्त एक जो भाव ।  
 पाहे ज्या ज्ञानानें सात्त्विक तें ज्ञान तूं मनीं भाव ॥ १८-२० ॥  
 भेदज्ञानें भिन्नचि सर्वा भूतीं अनेक भावातें ।  
 पाहे हें तुज वदतो राजस मीं ज्ञान-धर्म भावातें ॥ १८-२१ ॥  
 सर्वहि कारण तैसें सक्त अतत्त्वार्थ जें अहैतुक तें ।  
 अल्पहि जें कौतेया तामस हें ज्ञानसाधना मुक्तें ॥ १८-२२ ॥  
 राग-द्वेष विवर्जित अफलेच्छेनें असंगकृत विहित ।  
 सात्त्विक तें कर्म सख्या तेणें इहपरहि होतसे स्वहित ॥ १८-२३ ॥  
 विषयेच्छेनें केलें आणिक त्यामाजिं बहु अहंकार ।  
 बहु आयास जयांतहि कथिलें तें कर्म राजसाकार ॥ १८-२४ ॥  
 परिणाम क्षय हिंसा पौरुष हीं जें न पाहुनी करणें ।  
 मोहें कवण करी जें पार्था ते तामस क्रिया करणें ॥ १८-२५ ॥  
 धैर्योत्साह समन्वित पार्था निःसंग ना अहंकारी ।  
 होतां सिद्धि असिद्धि कर्ता सात्त्विक मनांत अविकारी ॥ १८-२६ ॥  
 रागी लोभी हिंसक हर्ष-विषादींच युक्त जो अशुची ।  
 कर्मफलेच्छु जो कां राजसकर्त्यास तुल्य ताप शुची ॥ १८-२७ ॥  
 प्राकृत अयुक्त उद्धत अपकारी अळसयुक्त जो शठ रे ।  
 खेदकर दीर्घसूत्री कर्ता तामस न साधनासि ठरे ॥ १८-२८ ॥  
 बुद्धीचाही धृतिचा भेद गुणें त्रिविध हाचि परिसावा ।  
 साकल्यें कथितों तुज ऐकुनि संशय समूळ निरसावा ॥ १८-२९ ॥  
 कार्याकार्य भयाभय निवृत्तिसहित प्रवृत्तिही शुद्धी ।  
 जाणेहि बंधमोक्षां पार्था ती जाण सात्त्विकी बुद्धी ॥ १८-३० ॥  
 धर्माधर्महि आणिक कार्याकार्यहि यथार्थ जे नेणे ।  
 सख्या कुरुकुळटिळका जाणावी बुद्धी राजसी येणे ॥ १८-३१ ॥  
 अज्ञानावृत होउनि धर्म म्हणुनि मानिती अधर्मातें ।  
 विपरीत सर्व अर्थीं पार्था तूं बुद्धि जाण तामस ते ॥ १८-३२ ॥  
 प्राणेंद्रिय चित्तांचीं कार्यें रोधी जिणें न जे चुकती ।  
 चित्तैकाग्र्यें जी धृति अव्यभिचारीच जाण सात्त्विक ती ॥ १८-३३ ॥  
 धर्मार्थकामवर्गीं जीच्यायोगें सदा स्पृहा असती ।  
 जीच्या संगें फळही इच्छा धृति जाण तूंचि राजस ती ॥ १८-३४ ॥  
 दुर्मति जिणें न सोडी निद्रा मदही विषाद भय शोक ।  
 ती तामस धृति ऐसें कौतेया म्हणति सुज्ञ जे लोक ॥ १८-३५ ॥

ऐके भरतश्रेष्ठा सुख जें का त्रिविध सांगतों आतां ।  
 अभ्यासानें जेथें रमतां दुःखान्त पावतो ताता ॥ १८-३६ ॥  
 बा आधीं विषवत् जें परिणामीं अमृततुल्य जें टिकतें ।  
 स्वस्थपणें मन बुद्धी उपजे सुख बोलताति सात्त्विक तें ॥ १८-३७ ॥  
 विषयेंद्रियसंयोगें आरंभीं अमृततुल्य जें दिसतें ।  
 परिणामीं विषवत् जें जाणावें सुख सदैव राजस तें ॥ १८-३८ ॥  
 आरंभीं परिणामीं मोहकरी तें मनासि जें दुष्ट ।  
 निद्रा-प्रमाद-अळसें उपजे सुख म्हणति तामस स्पष्ट ॥ १८-३९ ॥  
 स्वर्गीं सुरलोकींही पृथ्वीमाजींही पांडवा कोणी ।  
 प्रकृतीच्या त्रिगुणांनीं सोडविला जो असा नसे प्राणी ॥ १८-४० ॥  
 विप्र क्षत्रिय शूद्रहि वैश्यहि जे असति नित्य निजधर्में ।  
 स्वप्रकृतिगुणें त्यांचीं दिसति निराळीं सदैव सत्कर्में ॥ १८-४१ ॥  
 आस्तिक्य शौच आर्जव शम दम धारण तसेंचि शांतीचें ।  
 विज्ञान दान तप स्वाभाविक कर्म हें द्विजातीचें ॥ १८-४२ ॥  
 युद्धीं अपलायन तें धृति ईश्वरभाव दक्षता दानें ।  
 शौर्यहि तेजहि कथिलें स्वभावज क्षात्रकर्म वेदानें ॥ १८-४३ ॥  
 गोपालन वाणिज्य स्वाभाविक वैश्यकर्म आणि कृषी ।  
 परिचर्या शूद्राचें स्वाभाविक कर्म बोलतात ऋषी ॥ १८-४४ ॥  
 रत अपुल्याला कर्मीं पावे सिद्धीस मनुज भक्तिरसें ।  
 पावे स्वकर्मरत तो सिद्धि जसी पांडवा सख्या परिसें ॥ १८-४५ ॥  
 भूतप्रवृत्ति जेथुनि ज्याणें हें सर्वही असे व्याप्त ।  
 पूजुनि त्या निजकर्में होती मनुजास सिद्धि ते प्राप्त ॥ १८-४६ ॥  
 विगुण स्वधर्महि बरा अनुष्ठिला चांगला न परधर्म ।  
 पावे दोषा न कदा स्वभावनियमी न टाकितां कर्म ॥ १८-४७ ॥  
 कर्मा दोषहि सहज क्षत्रियवर्या न सोडितांचि तरे ।  
 धूमें वह्नि जसा तो दोषें कर्म समस्त आवृत रे ॥ १८-४८ ॥  
 निस्पृह आणि जितात्मा ज्याची सर्वत्र ते न सक्तमती ।  
 संन्यासानें पावे तोची नैष्कर्म्यसिद्धि उत्तम ती ॥ १८-४९ ॥  
 नैष्कर्म्यसिद्धि नर तो ब्रह्म कसा पावतो अविक्षेपें ।  
 जो परम ज्ञानाची निष्ठा तें ऐक तूंचि संक्षेपें ॥ १८-५० ॥  
 शुद्धमतीनें युक्तहि धैर्येंकरुनी मनास रोधून ।  
 टाकुनि शब्दादि विषय रागद्वेषांस नित्य बांधून ॥ १८-५१ ॥  
 एका त्त नित्य सेवी मितभोजी वाङ्मनासि तो रोधी ।  
 वैराग्ययोगयुक्त ब्रह्मध्यानीं सदैव अवरोधी ॥ १८-५२ ॥  
 काम क्रोध अहंकृति बलदर्प परिग्रहा करुनि शांत ।  
 ममताविरहित होउनि पावे मोक्षासि हाचि सिद्धांत ॥ १८-५३ ॥

सर्वा भूतीं पार्था स्वच्छमन ब्रह्मभूत जो सम हा ।  
 ज्याला न हर्ष शोकहि लाभे मद्भक्तिलाभ त्यास महा ॥ १८-५४ ॥  
 भक्तीनें मज जाणे जितुका जैसाहि मीं असें तत्त्वे ।  
 मग जाणुनियां माते तदनंतर पावतो मला सत्त्वे ॥ १८-५५ ॥  
 सर्वहि कर्मे करि जो ज्याला माझा सदैव अवलंब ।  
 पावे मम प्रसादे अव्यय शाश्वत पदासि अवलंब ॥ १८-५६ ॥  
 चित्ते सर्वहि कर्मे माझे ठायीं समर्पुनी आहो ।  
 मत्तितोगाश्रित होउनि मत्परचित्तंत तूहि संतत हो ॥ १८-५७ ॥  
 सर्वहि दुर्गे तरसी मच्चित्ते माझिया प्रसादाने ।  
 पावसि विनाश तरि तूं न जरी ऐकसि अहंकृतिमदाने ॥ १८-५८ ॥  
 धरुनि अहंकाराते मानसि न करीन मी कधीच रण ।  
 मिथ्या निश्चय तूझा करवील प्रकृति तूज आचरण ॥ १८-५९ ॥  
 स्वाभाविक कर्माने बद्ध वृथा तूं दुराग्रहा धरिसी ।  
 मोहें न करूं इच्छिसि होउनि परवश परीच ते करिसी ॥ १८-६० ॥  
 सर्वा भूतांच्याही हृदयीं ईश्वर वसोनि चाळवितो ।  
 सर्वा भूतां तेव्हां यंत्र जसें सूत्रधार चालवितो ॥ १८-६१ ॥  
 जाई शरण त्याते सर्वां भावे न यामधीं भ्रांती ।  
 त्याच्या प्रसादयोगे शाश्वत पद थोर पावसी शांती ॥ १८-६२ ॥  
 गुह्याहुनि गुह्य असें कथिलें म्यां ज्ञान तूज निष्पापा ।  
 साकल्ये विवरुनियां जें इच्छिसि तें सुखे करी बापा ॥ १८-६३ ॥  
 सर्वांत गुह्य उत्तम माझे तूं वचन हें पुन्हा परिस ।  
 कथितो हित तुज यास्तव मज तूं बा प्रिय अतिप्रियापरिस ॥ १८-६४ ॥  
 मद्भक्त मन्मना हो वंदीं पूजीं मला बरे समज ।  
 करितो खरी प्रतिज्ञा अससि प्रिय मजहि पावसील मज ॥ १८-६५ ॥  
 टाकुनि सर्वहि धर्मा एक्या मातेचि शरण ये युक्त ।  
 न करीं खेद मनीं तूं करितो मी सर्वपापनिर्मुक्त ॥ १८-६६ ॥  
 सेवाहीन अभक्ता तपहीनातेहि रे न सांगावे ।  
 ईर्ष्या करि जो माझी पार्था त्याला कदा न सांगावे ॥ १८-६७ ॥  
 जो हें अतिगुह्य परम माझ्या भक्तांस आदरे पढवी ।  
 उत्तम भक्ति करोनि निश्चय माझ्या पदीं ध्वजा चढवी ॥ १८-६८ ॥  
 प्रियकर त्याहुनि माझा कोणी नाही न होय भूलोकीं ।  
 मजही प्रियतम त्याहुनि नाही दुसरा महीत अवलोकीं ॥ १८-६९ ॥  
 हा धर्मरूप अमुचा संवाद पढे सदैव जो सुमती ।  
 त्याणें ज्ञानमखें मी यजिलें होती मला असीच मती ॥ १८-७० ॥  
 धरुनी श्रद्धा नर जो ऐके ईर्ष्या त्यजोनि वीरा हे ।  
 तो पुण्यश्लोकांच्या शुभ लोकीं मुक्त होउनी राहे ॥ १८-७१ ॥

पार्था आयकिलें कीं एकाग्र मनेंचि हें मला सांग ।  
अज्ञानमोह तूझा गेला कीं काय हें मला सांग ॥ १८-७२ ॥  
गेला मोह स्मृतिही आली देवा तव प्रसादानें ।  
निःसंदेह असें मी करितों संगर तव प्रसादानें ॥ १८-७३ ॥  
संवाद श्रेष्ठाचा श्रीकृष्णाचा असाच पार्थाचा ।  
अद्भुत रोमांचकरी आयकिला म्यां निधीच अर्थाचा ॥ १८-७४ ॥  
श्रीकृष्णें योगेशें कथिला साक्षात्स्वयेंचि तो विजय ।  
जो परम गुह्ययोग व्यासकृपें ऐकिलाचि मी विजय ॥ १८-७५ ॥  
आठउनीयां राजा उठती कांटे पुनःपुन्हां देहा ।  
श्रीकेशवार्जुनांचा अद्भुत संवाद पुण्य जो दे हा ॥ १८-७६ ॥  
आठउनी श्रीहरिचें अत्यद्भुत रूप तें प्रमोदेही ।  
नवल बहुत मज राया उठती कांटे पुनः पुन्हां देहीं ॥ १८-७७ ॥  
योगेश कृष्ण जिकडे जिकडे पार्थहि धनुर्धर उचित ।  
तिकडे ऐश्वर्य विजय ध्रुवानीतीहि मन्मती खचित ॥ १८-७८ ॥

Encoded by Sunder Hattangadi sunderh at hotmail.com

---

Please send corrections to [sanskrit@cheerful.com](mailto:sanskrit@cheerful.com)  
Last updated October 3, 2010  
<http://sanskritdocuments.org>